ÑAPA

Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 7 januari 2012

CULTUUR
3 Nanzi in de polder

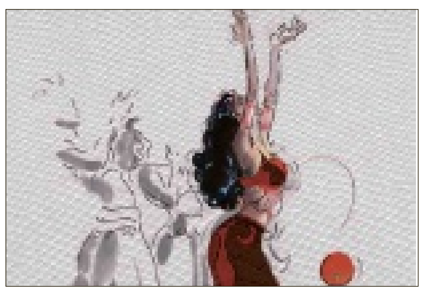

LITERATUUR
7 Dit vreemde land

ACHTERGROND
10 Onderwijs in de vuurlinie

Haïti twee jaar later

Tentcity als 'thuis'

Alles schudde om hem heen, de muren kraakten, het beton scheurde - een donderend geraas. Oorverdovende stilte. Het duurde slechts een fractie van een seconde, maar voor zijn gevoel een eeuwigheid. Toen gekerm, gehuil, gegil. Het klonk gedempt, ver weg, maar niets was minder waar en de klanken die hij hoorde lieten niets aan de fantasie over. Gedesoriënteerd wurmde hij zich tussen het puin vandaan. Op straat - of wat daar van over was - zag hij niets anders dan stof in een dikke mistige brij. Zijn longen prikten. Zijn hele lichaam deed pijn, maar hij leefde, en dat besefte hij maar al te goed.

Tentcity

Tekst: Lisette Keus

Hij stopt met vertellen, ik zie dat hij tranen in zijn ogen krijgt. Ik ben nieuwsgierig naar het verdere verloop van het verhaal, maar ik wil het niet forceren en probeer hem te troosten door mijn hand op zijn arm te leggen. Het is stil, ik hoor zijn ademhaling zwaarder worden, alsof hij in ademnood zit. Hij kijkt op en zegt dan: "It was terrible. Terrible. Terrible! I can tell where hell is."

Nabil is een 18-jarige Haïtiaan uit het hartje van hoofdstad Port-au-Prince. Het is bijna twee jaar geleden dat een aardbeving een gedeelte van Haïti verwoestte - het was de late middag van 12 januari 2010. Wij vroegen ons af hoe het nu met Haïti gesteld is: bijna 730 dagen later, vele miljoenen dollars aan hulp verder, een orkaan, een overstroming en een cholera-epidemie terloops ook nog even overleefd.
Hoe gaat het met het herstel van het land? Hoe gaat het überhaupt in zijn werk, de opbouw na een allesverwoestende aardbeving? Waar gaat al het geld heen? Hoe leven de mensen nu? Wat is het verschil voor en na de aardbeving? Wat zijn de verhalen? Hoe leef je met een trauma als dit?

Herstel

Naar schatting kwamen 230.000 mensen om het leven en 310.000 mensen raakten gewond. Tenminste, dit zijn cijfers die de regering heeft vrijgegeven, de cijfers van andere organisaties verschillen en kunnen erg uiteenlopen. Feit blijft echter dat heel veel mensen de dood vonden. Iedereen verloor wel een familielid, iedereen heeft een verhaal over die bewuste dag. Maar niemand praat er over.
Nabil is een uitzondering, maar ook hij wil niet verder vertellen. De mensen zwijgen, maar de bergen puin op de hoeken van de straten en de ingestorte gebouwen vertellen nog steeds de verhalen.

Toch is het ook wel moeilijk te zeggen in hoeverre Haïti hersteld is, want ook voor de aardbeving stond het bekend als een derdewereldland. De leefomstandigheden waren toen ook al precair en de vervallen huizen kunnen gewoon oud zijn. Maar de hoeveelheid tentdoeken die provisorisch tussen muren en golfplaten gespannen zijn, die is voor gewoon verval te veel. En dit na al die miljoenen die voor het land zijn ingezameld. Veel geld is opgehaald, grote kans dat u ook hebt gedoneerd, het meeste geld kwam namelijk van particulieren. Op Curaçao waren er verschillende particuliere acties voor Haïti. Zelfs in december nog waren er tien Haitianen op Curaçao. Allen verloren zij een been door de aardbeving en op initiatief van de Rotary kregen ze een prothese aangemeten.
De hele wereld spande zich in voor het getroffen land. Ook maakte de Wereldbank onlangs nog bekend dat ze in 2012 weer 255 miljoen dollar aan het land doneren. Waarom wonen dan toch nog steeds bijna een miljoen mensen in de tentcities - de door de Verenigde Naties opgezette tentenkampen?

Tent wordt thuis

Brittaney Smiths werkt bij Oxfam. Samen met haar en Nabil lopen we door een tentenkamp. Het is er warm en het stinkt er als op een vuilnisbelt. Het lijkt erg veel op een sloppenwijk, eigenlijk is het gewoon een sloppenwijk. De meeste mensen hebben hun tenten uitgebouwd en door de golfplaten en houten planken lijken de tenten steeds meer op huisjes. De mensen zitten voor hun gepimpte tenten; ze koken, ze kletsen, spelen een spelletje. Kindertjes rennen rond en spelen met dopjes of een lekke bal.
"Er is een paar maanden geleden in het grootste kamp een brand uitgebroken, 80 procent van de mensen die daar woonden konden naar huis. Wat blijkt: mensen hebben in andere dorpen of een andere wijk in Port-au-Prince nog een huis of sowieso familie waar ze terecht kunnen", vertelt Smiths. "Dat ze in de tentenkampen blijven heeft verschillende redenen. Allereerst wonen er ook veel mensen die überhaupt niet getroffen zijn. De aardbeving vond plaats net iets buiten Port-au-Prince, in de steden en dorpen meer landinwaarts is minder schade geweest door de aardbeving. Maar omdat de meeste hulp in de stad zat, zijn heel veel mensen naar de stad getrokken. Alle hulp zat hier gecentreerd, iedereen kreeg gratis eten en drinken. Ook hebben de mensen in die twee jaar tijd een leven opgebouwd in de tentcities, ze willen niet weg daar. Sommige hebben een bedrijfje - verkopen spulletjes of zo, dus blijven. De sociale band die de mensen met elkaar hebben opgebouwd wordt als reden genoemd dat ze er nog wonen. Samen hebben ze een hele heftige tijd doorgemaakt en veel steun aan elkaar gehad. Ze zijn vrienden, buren, geliefden, dat geef je niet zomaar op. Wat ik ook wel heb gehoord is dat sommigen het interessant vinden staan, alsof het een tweede huis is. Wat overigens meer voor de mannen geldt, die dan vaak een tweede gezin hebben. Een probleem is ook dat de meeste tentcities gebouwd zijn op privéterreinen, hier mag niet zomaar gebouwd worden. Tenten mogen wel, omdat dit een noodvoorziening is."

NGO's

Smiths vertelt verder: "Daarbij komt veel van de gelden die gedoneerd zijn niet op de juiste plek."
Het is de bekende discussie over ontwikkelingswerk, overal blijft geld hangen. Directeuren van de organisaties schrijven zich hoge salarissen toe, de internationale veldwerkers verblijven in luxe hotels en krijgen een lokaal maandsalaris als daggeld. De lokale organisaties ontvangen geld voor projecten en doen hier vervolgens niets mee. Lokale autoriteiten eisen smeergeld. En ook op hoger niveau wordt er af en toe een schep uit de clubkas genomen.

In november publiceerde de Nederlandse Algemene Rekenkamer een rapport over de bevindingen met betrekking tot de besteding van de gelden. Hun conclusie was dat de geldstromen beter gecontroleerd zijn en worden dan met de tsunami tijdens kerst 2004. Ze zeiden echter wel dat ook hier weer meer inzicht moet komen in de geldstromen. 'De hulporganisaties leggen een verband tussen de bestedingen en de geboekte resultaten. Hierdoor krijgt het publiek meer inzicht in de besteding van het hulpgeld', aldus de Rekenkamer. De Rekenkamer mist wel een 'systematisch en helder' overzicht hoe het geld wordt verdeeld over de organisaties waarmee in het veld wordt gewerkt.
Smiths: "Toch is het ook wel goed dat alle organisaties er zitten, zolang ze maar consumeren, dan kan er geld verdiend worden. Jammer alleen dat veel grote bedrijven dan weer in handen zijn van buitenlandse investeerders die het geld naar bijvoorbeeld Amerika loodsen. Aan de andere kant hebben zij ook wel weer mensen in dienst. Net als de NGO's, zij hebben ook veel Haïtianen in dienst. Ik denk dat het feit dat NGO's mensen in dienst hebben, meer bijdraagt aan ontwikkeling dan het werk zelf. Begrijp me overigens niet verkeerd, niet alle organisaties zijn fout hoor. Vaak is het onkunde. Lokaal door te weinig educatie, internationaal gezien weer door te weinig kennis van en rekening houdend met het land en de cultuur. Natuurgeweld maakt het werken en de continuïteit van organisaties natuurlijk ook weer moeilijker."

Waar is het geld

Van de ene financiële kwestie naar een andere. Want op mijn tochten door de straten van Port-au-Prince raak ik aan de praat met Justin Boéthi. Hij spreekt goed Engels, want hij heeft een tijd in Amerika gewoond. Hij woont nu aan de rand van Port-au-Prince waar hij samen met zijn moeder een apotheek had. We staan voor de apotheek, bijna zijn ze klaar met bouwen.
"De aardbeving verwoestte het hele gebouw", vertelt hij. "Nu pas zijn we bijna klaar met de wederopbouw. Dit heeft verschillende oorzaken: eerst moesten we natuurlijk alles opruimen. En dat met de weinige machines die voorhanden waren. Ook de kapotte infrastructuur maakte dit heel moeilijk, soms bijna onmogelijk. Toen we eindelijk aan de wederopbouw konden beginnen, was het ook weer moeilijk om materialen te krijgen. Vooral sterke materialen. Veel van de gebouwen die zijn ingestort waren gebouwd met een verkeerde mix van cement en zand, dit is goedkoper, maar maakt de constructie wel veel brozer. De mensen die het kunnen betalen letten hier nu natuurlijk extra op. Hoewel wij het in verhouding financieel redelijk goed hebben, zijn er altijd en overal financiële middelen tekort in Haïti. Wij hebben nu ook beetje bij beetje de apotheek weer kunnen opbouwen. We hadden wat geld op de bank, maar het gebouw van de bank was volledig verwoest, inclusief alle computers en dossiers. Nog steeds hebben we een deel niet terug."
Een verdere uitleg hierover blijft uit en ook bij de bank wil men mij niet te woord staan hierover. Veel informatie over wat er gebeurt met dataopslag en hoe dat verder moet in tijden van rampspoed, schijnt er echter ook in Europa en de Verenigde Staten niet echt te zijn.

Op de vraag waar ze begonnen zijn met opruimen en hoe dat in zijn werk ging, moest ook Boéthi even slikken. "Tja, ja, we moesten beginnen met lichamen bergen", zegt hij stotterend. "En dan de kleine dingen die je gemakkelijk weg kunt halen, daarna verzin je van alles om ook de grote blokken te ruimen: hefconstructies, auto's, touwen. Je wordt inventief. En je gaat door. We moeten wel. Hoe lang het duurt tot Haïti er wel bovenop is? Dat duurt zeker nog twee generaties. Het puin kan je opruimen, de littekens zullen altijd blijven."

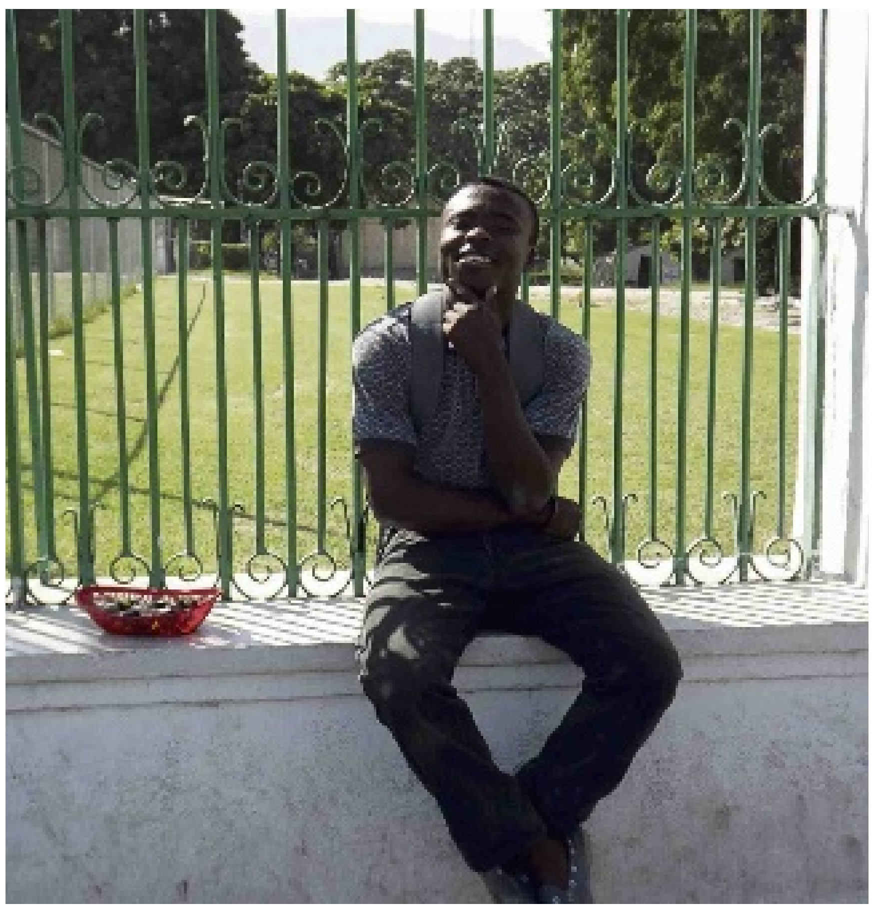

Nabil

Curaçao en kwetsbaarheid

Op 2 februari 2011 kon je ook op Curacao de grond voelen trillen. Al was het niet heel heftig, men heeft het wel degelijk gevoeld. De kans op een aardbeving is er uiteraard hier ook. Net als de kans op een tsunami. In januari vorig jaar introduceerde minister Cooper (Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Ordening) bijvoorbeeld al een systeem dat het waterniveau meet bij de Mega Pier. Met dit systeem kan een tsunami worden gedetecteerd. Uit eerder onderzoek van de Meteo is namelijk gebleken dat Curaçao een tsunami als gevolg van een aardbeving in de toekomst zou kunnen verwachten.
Echter - indien het ooit gebeurt - zal de schade van een aardbeving met dezelfde kracht als in Haïti (7 op de schaal van Richter) hier waarschijnlijk minder groot zijn. Vooral het verschil in bevolkingsdichtheid en de manier waarop de huizen gebouwd zijn, zijn hier redenen van.
Voor een tsunami zijn we wel erg kwetsbaar. Mark Vermeij, wetenschappelijk directeur van Carmabi, legde ooit uit dat het daarom ook belangrijk is de riffen voor de kust van ons eiland goed te beschermen: riffen absorberen veel van de energie van een golf, waardoor deze in kracht zal afnemen.

ÑAPA 2012 Nr. 1

Internationaal

We wensen alle Ñapa-lezers een gelukkig nieuwjaar, bon aña, happy new year, feliz año nuevo! Waarom in vier talen, vraagt u zich af? Natuurlijk omdat deze talen regulier op onze eilanden gesproken worden, maar ook omdat we deze week een zeer internationale Ñapa hebben.

Op de voorpagina las u al het verslag van Lisette Keus die Haïti bezocht, twee jaar na die desastreuze aardbeving en op deze pagina leest u - ook van haar - over een nieuw reisfenomeen: couchsurfen.
Fred de Haas schreef een artikel hoe het Nanzi de Spin in Nederland vergaat, naar aanleiding van het boek 'Compa Nanzi's Capriolen' van Joan Leslie.
Van Nederland gaan we naar Argentinië, waar Peter Onvlee het wijnhuis Salentein bezocht, eigendom van de voormalige Nederlandse autohandelaar Mijndert Pon.
Brede Kristensen neemt ons vervolgens mee naar 'Dit vreemde land' van de Jamaicaanse dichteres Shara McCallum.
En door gaat het weer, naar desolaat Jemen waar Hans Vaders en May Voges informatie en recepten verzamelden voor de Eten & Drinken-pagina.
Ook Judice Ledeboer kijkt in haar artikel 'Onderwijs in de vuurlinie' over de grenzen heen en Marius Bremmer duikt tot slot onder in het pluche van een van de sjiekste hotels van Amsterdam.

'Bij McCallum geen enkele behoefte om te zoeken naar 'wortels', of naar zoiets kleingeestigs als de 'eigen cultuur', die moet worden beschermd en gekoesterd alsof iemand daarmee geholpen zou zijn', schrijft Kristensen.

De wereld, ons speelveld!

De redactie

Colofon

BLADMANAGER
Karin Wooning
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede
Stephanie Heyer
Aan deze Ñapa werkten mee:
Marius Bremmer
CVF
Monique Casimiri
Jorge Curiel
Verele Ghering
Hans de Haan
Fred de Haas
Margot Hack
Bob Harms
Lisette Keus
Brede Kristensen
Aroena Lakhi
Judice Ledeboer
Peter Onvlee
Jan de Ruijter
Stimul-IT
Hans Vaders
May Voges
Ken Wong
Karin Wooning

Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
736-9050 / 516-7377
advertentienapa@amigoe.com

Couchsurfen

Backpacken anno 2012

Stapelbedden, gedeelde douches en snurkende dormgenoten - ik heb het natuurlijk over backpacken. Maar zoals alles onderhevig is aan verandering door de invloed van internet, is ook backpacken niet meer wat het geweest is of tenminste, je kunt het ook anders doen. Er is namelijk een site en hoewel deze niet nieuw is (2004) en ook niet geheel onbekend (ruim 3,6 miljoen leden), zijn er toch veel mensen die hier nog nooit van gehoord hebben: Couchsurfing.

Rechts Brittany Smiths.

Tekst en foto's: Lisette Keus

Couchsurfing is een soort online netwerksite, maar dan voor reizigers - ze noemen het ook wel een gastvrijheidnetwerk. De bedoeling is dat leden van de site elkaar hosten tijdens hun reizen of vakanties. En of dit nu het aanbieden van een slaapplaats is, het rondleiden door de stad, ergens een drankje drinken of slechts wat tips geven, dat maakt niet uit.

Radiopresentator van Paradise FM Laurens Koning is lid van couchsurfing en hoste geregeld couchsurfers toen hij nog in Amsterdam woonde. Nu woont hij anderhalf jaar op Curaçao en ook hier hoste hij kortgeleden een couchsurfer. Koning: "Het leuke aan couchsurfen is dat je mensen ontmoet van over de hele wereld, dat iedereen op een goedkope manier kan reizen en dat je op plekken komt waar de meeste toeristen niet komen. Amsterdam bijvoorbeeld is meer dan alleen de Wallen, de Dam en het Rijksmuseum. Amsterdam is ook Underground feestjes en de Negen straatjes. Ik vond het altijd leuk om mensen kennis te laten maken met dit soort dingen. Net zoals op Curaçao San Juan een plekje is waar de meeste toeristen niet snel zullen komen. Toen ik net lid was van Couchsurfing heb ik ook meteen gekeken in welke verre oorden je zou kunnen verblijven, echt bizar om te zien waar couchsurfers allemaal zitten."

Bereik
Volgens de statistieken van Couchsurfing.org wonen de meeste leden in de Verenigde Staten en Europa, maar bijvoorbeeld Turkije staat opmerkelijk genoeg op de vijfde plek. Ook op Curaçao zitten er meerdere couchsurfers, 44 om precies te zijn. Laatst is er zelfs - overigens niet de eerste keer - een bijeenkomst georganiseerd zodat ook de couchsurfers op Curaçao onderling kennis met elkaar konden maken.
Koning: "In het begin dacht ik dat couchsurfers allemaal van die alternatieve types waren, maar dat viel uiteindelijk heel erg mee. Wel zijn het allemaal mensen die het leuk vinden om te reizen en over het algemeen zijn het relaxte mensen. Dat heb je dus al met elkaar gemeen."

Ik ben ook lid van couchsurfing en geregeld krijg ik aanvragen binnen voor een 'couch' of wordt er om tips gevraagd. Een perfect medium, want Curaçao is voor veel mensen nog redelijk onbekend, dus dit is een goede manier om direct informatie te krijgen. Een van de meest gestelde vragen is bijvoorbeeld of je van Curaçao met de ferry naar Venezuela kunt. Maar ook of je het eiland kunt laten zien en natuurlijk wat de mooie duikplekken zijn. Couchsurfing gaat dus niet alleen om het vinden van (goedkope) overnachtingen, maar om elkaar wegwijs te maken in elkaars land en cultuur zoals het echt is. Couchsurfing is echt gebaseerd op gastvrijheid, vertrouwen en ervaringen geven en delen.
Koning: "Ik weet zeker dat ik iedereen die ik gehost heb zou kunnen mailen met de vraag of ik bij hen terecht kan en dat ze dat meteen zouden regelen. Met sommigen van hen heb ik ook nog steeds contact, sowieso via Facebook. Ik heb trouwens een paar maanden geleden een Braziliaan gehost, Nelson Sequeira, en hij werkte voor de bekende Braziliaanse krant Globo News. Hij schreef na zijn bezoek een artikel over Curaçao."

Veiligheid
Een vraag die natuurlijk bij veel mensen opkomt, is of couchsurfing wel veilig is. Dit was voor mij ook even spannend toen ik ging couchsurfen in Haïti. Voor mij was de voornaamste reden om te couchsurfen om snel in contact te komen met lokale mensen, of met iemand die veel van het land wist. Helemaal in een land als Haïti ga je niet zo snel in je eentje op pad en weet je overigens ook niet waar je moet zijn. Via Couchsurfing ben ik in contact gekomen met Brittany Smiths, een 25-jarige vrouw die bij Oxfam werkt. Zij wilde me wel hosten en al snel was het allemaal geregeld, de naam van de straat en het nummer kon ze me echter niet geven. "Dat gaat hier allemaal wat moeilijker", had ze gemaild. Maar ze gaf me wat herkenningspunten, haar telefoonnummer en zei nog: "Als je in de straat bent, moet je letten op het paarse shirt aan de waslijn. Daar woon ik."

Toch wel op mijn hoede belde ik even vantevoren. Als ik een rare stem aan de telefoon had gekregen was ik linea recta naar een hotel gelopen. Maar een vrolijke stem nam op en dus liet ik me bij haar huis afzetten. Brittany Smiths is vijfentwintig, komt uit Amerika en woont en werkt al een tijd in Haïti bij Oxfam Novib. Een avonturier met een heel verleden, wier deur openstond voor iedereen. Via haar ontmoette ik dus snel de buurtgenoten en leerde ik meer over het land en de stad. Smiths nam me mee de tentcities in, ze stelde me voor aan haar Haïtiaanse vrienden, ze nam me mee de stad in, we bezochten een begrafenis, ze vertelde me hoe Haïti is, het leven, de politiek en alle andere ins en outs. Ik heb mijn tijd daar optimaal kunnen benutten en heb veel meer gezien door haar.

Koning: "Het ding met couchsurfing is dat het juist de community is die hier een soort controle op houdt. De site heeft bepaalde opties en stelt specifieke vragen die je moet invullen. Aan de hand daarvan kunnen de leden elkaar controleren. Zo kun je elkaar bijvoorbeeld feedback geven, bij een aanvraag kan je dan lezen wat de ervaringen zijn van anderen en door het profiel te bekijken kan je zelf ook selecteren of je iemand zou willen hosten of niet. Iedereen heeft toch wel een beetje mensenkennis. Mijn vriendin was er in het begin wel een beetje huiverig voor, zo van 'je weet niet wat je in huis haalt', maar ook zij vond het achteraf heel leuk. En misschien komt het ook wel doordat ik altijd een huisgenoot had en dat we vaak meisjes hebben gehost. Dat was trouwens wel iets dat ik spannend vond, want wie weet ontmoette je wel de liefde van je leven", grapt Koning, maar toch ook een beetje serieus, want later vertelt hij tussen neus en lippen door dat hij er ooit nog een kleine liefde aan over heeft gehouden.

www.couchsurfing.org

'Let op het paarse shirt aan de waslijn. Daar woon ik'

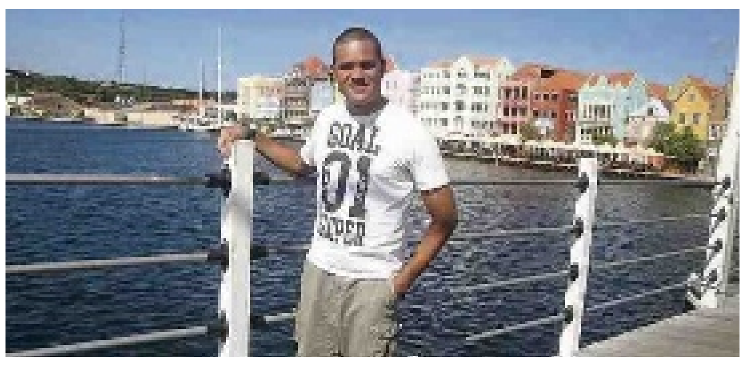

Couchsurfer op Curaçao.

Couchsurfing.org in cijfers

Aantal couchsurfers: 3.614.802
Succesvolle surfings (schatting): 4.013.006
Nieuwe vriendschappen (schatting): 3.956.513
Positieve ervaringen (schatting): 6.416.990
Unieke landen/territoria: 250
Aantal vertegenwoordigde staten of provincies: 3.081
Aantal vertegenwoordigde steden: 84.371
Aantal vertegenwoordigde talen: 364

Foto van de week

Clyde Harms maakte op Aruba deze foto. 'Wayaca lollipops' noemt hij het. De Wayaca (Guaiacum officinale) is een inheemse boom van het Caribisch gebied en het noorden van Zuid-Amerika. Hij wordt ook wel pokhoutboom genoemd. De boom groeit langzaam maar bloeit uitbundig, vaak meerdere keren per jaar, met met blauwpaarsachtige bloemen die zich ontwikkelen tot geel-oranje hartvormige vruchten. Op deze manier gesnoeid zijn ze ook zonder dat ze bloeien een plezier om naar te kijken.

Heeft u ook een leuke foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com.

Thuis

Ai ai ai

Monique Casimiri

Ai ai ai, wat gaat de tijd toch snel. Maanden hebben we er naartoe geleefd. Om hierheen te komen. Maanden van voorbereiding. Wat nemen we mee, past dat allemaal in de koffers, hebben we de cadeautjes bij ons, kerstkleding. Ook de grote kinderen gaan dit keer mee. Nette kleren meenemen, werd ons vreemd gevraagd? Hoezo? Een korte broek kan toch met kerst? Ja, thuis wel, maar niet als we naar de kerk gaan, dan trek je iets nets aan. Trouwens het kan maar zo gebeuren dat je onverwachts wordt uitgenodigd voor een bruiloft hier, of in een erger geval dat je naar een begrafenis moet en dan kan je niet in je korte broek en T-shirt aankomen. Dus ja, één set nette kleren moet je meenemen. Ik vind overigens dat je die altijd bij je moet hebben. Waar je ook naartoe gaat, maar dat terzijde. Bij de nachtmis in de kerk zag ik dat de pakken met jas in de minderheid waren. Gelukkig zag ik nog wel een hoop blouses met lange mouw, maar tot mijn spijt zag ik ook een hoop spijkerbroeken. Dat vond ik jammer.
Ik weet nog dat toen wij hier nog woonden we naar de nachtmis gingen in onze mooiste, let wel nieuwste avondjurk, want na de mis moesten we mee naar huis om te eten en daarna naar het kerstfeest waar iedereen elkaar in gala een bon Pasku wenste. Heel bijzonder vond ik dat. Je zat dan al in gala in de kerk en dat gaf een heel speciaal gevoel. De spijkerbroek van nu deed daar een beetje afbreuk aan. Wij zaten in het net, in onze mooie jurk, gingen daarna ook samen eten, hebben allemaal dat kerstfeest tot in de vroege uurtjes niet meer gehaald.
Bij de voorbereiding hoorde ook het plannen van leuke dingen doen en mensen ontmoeten. Het was inmiddels bekend wie van de vrienden uit Nederland ook op het eiland zouden zijn en wie van de vrienden er nog woonden. Vanuit Nederland maakten we al plannen, een dagje Banda'bou was snel gepland. Meer plannen maken deden we niet. We zouden wel zien. Ja, we zouden pagara's gaan zien, en dan zouden we daar wel bekenden tegenkomen en verder afspreken. Net als vroeger. En zo ging het ook. En toch zijn er nog een hoop mensen die we nog niet gezien hebben en van de drie weken dat we er zijn, zijn er al twee om. En behalve mensen zien, willen we nog een keer naar de markt om te eten, zijn we nog niet naar Knip geweest, wil ik nog door Otrobanda lopen met mijn vader en de verhalen van vroeger horen, en ... en ... en ... en.
Tijd te kort dus. Zoals altijd. Ik neem mij altijd voor om het anders te doen. Dat ik vanuit Nederland al meer dingen plan en regel. Ja, dat is een prima gedachte als je in Nederland woont, daar werkt dat zo. Hier niet en op de één of andere manier neem ik de manier van hier meteen over. We zien wel, het komt wel goed, we komen elkaar wel tegen.
En dan staan we straks ineens weer op Hato en moeten we weer terug. Veel dingen hebben we niet gedaan, maar nog veel meer dingen hebben we wel gedaan. Wat een feest van thuiskomen is het elke keer weer dat ik er ben. Zoals mijn man zei deze vakantie: Monique is twee jaar op vakantie in Nederland en gaat dan drie weken naar huis.
Concluderend kan ik dus zeggen: Yes, ik mag volgende week weer op vakantie. Waarom voelt het dan niet zo fijn?

Nanzi in de polder

De verhalen van Nanzi maken onlosmakelijk deel uit van het Caribisch erfgoed. Tienduizenden Caribeños hebben als kind ademloos geluisterd naar de streken die de Afrikaanse Spin uithaalde met mensen en dieren die vaak groter waren dan hijzelf.

In 1952 verzamelde de Curaçaose onderwijzeres Nilda Jesurun-Pinto een dertigtal 'Cuentanan di Nanzi' die een eerste heruitgave beleefden in 1965. De toenmalige inspecteur van onderwijs, P.T.M. Sprockel (every inch a gentleman) bedankte Nilda Pinto in zijn voorwoord voor het feit dat zij de kinderen weer in contact had gebracht met de producten van hun eigen cultuur: 'Hopi anjanan largoe nos a poerba di laga toer cos coe ta netamente Antiano for di nos ensenjanza. Pero semper tabatin algun persona coe tabata sinti coe e rumbo di nos educación mester di un cambio. Un di nan tabata senjorita Nilda Pinto' (Jarenlang hebben we ons best gedaan om alles wat echt Antilliaans was buiten ons onderwijs te houden. Maar altijd was er wel iemand die aanvoelde dat ons onderwijs een verandering van richting nodig had. Een van die mensen was juffrouw Nilda Pinto). Aldus Tirso Sprockel in 1965!

De door Nilda Jesurun-Pinto verzamelde verhalen zijn in 2005 nogmaals ondergebracht in de tweetalige Curaçaose prachtuitgave 'Kon Nanzi a nèk Shon Arei' (Hoe Nanzi de Koning beetnam). In 2011 is Nanzi, ditmaal vrijwillig, de oceaan overgestoken om nieuwe streken uit te halen in Nederland (Joan Leslie, 'Compa Nanzi's Capriolen', In de Knipscheer, Haarlem, 2011).

Het lijkt onze medewerker Fred de Haas een goed moment om in deze woelige tijden, die worden gekenmerkt door allerlei politieke streken, eens terug te blikken op het leven van meesteroplichter Nanzi.

Joan Leslie (foto: Aart Broek)

Tekst: Fred de Haas

Wie kent niet de naam van dat gemene spinnetje dat zonder al te veel kleerscheuren de overtocht maakte van West-Afrika naar de andere kant van de Atlantische Oceaan om zich voor altijd te nestelen in het zuiden van de Verenigde Staten en het Caribisch gebied?

Natuurlijk was de gedwongen emigrant Nanzi liever bij zijn voorouders in Afrika gebleven, maar veel keus had ie driehonderd jaar geleden niet. In de 'Nieuwe Wereld' vestigde hij zich in het geheugen en het verhaaltalent van de talloos velen die met hem de oversteek maakten om eeuwenlang te worden verkwanseld aan Europese kooplui en plantagehouders: mensen die heden ten dage deel uitmaken van een nieuwe Creoolse samenleving.

Overal in het Caribisch gebied duikt Nanzi op. Ook op de Antillen, waar zijn schavuitenstreken in de 20e eeuw werden opgetekend door de - jong gestorven - Curaçaose onderwijzeres Nilda Jesurun-Pinto in haar 'Cuentanan di Nanzi' (1952), waarvan ik een publicatie uit 1965 vóór me heb liggen. Nanzi en zijn gezin kijken me vanaf de omslag schalks aan, gezeten op de rug van die onnozele Cha Tiger, de tijger.

Het boekje van Nilda Pinto vormde de basis van de latere tweetalige prachtuitgave 'Kon Nanzi a nèk Shon Arei / Hoe Nanzi de Koning beetnam' (Zirkoon Uitgevers, Amsterdam, 2005), waarvan de Nederlandse tekst werd verzorgd door Wim Baart en Lieke van Duin en de Papiamentse tekst werd gemoderniseerd en omgezet in de nieuwe Curaçaose spelling door Sidney Joubert en Hubert Lemmens. Ook de Arubaanse schrijfster Joan Leslie werd door de figuur van Nanzi geïnspireerd tot het schrijven van haar 'Compa Nanzi's Capriolen' (Uitgeverij In de Knipscheer, Haarlem, 2011), waarover straks meer.

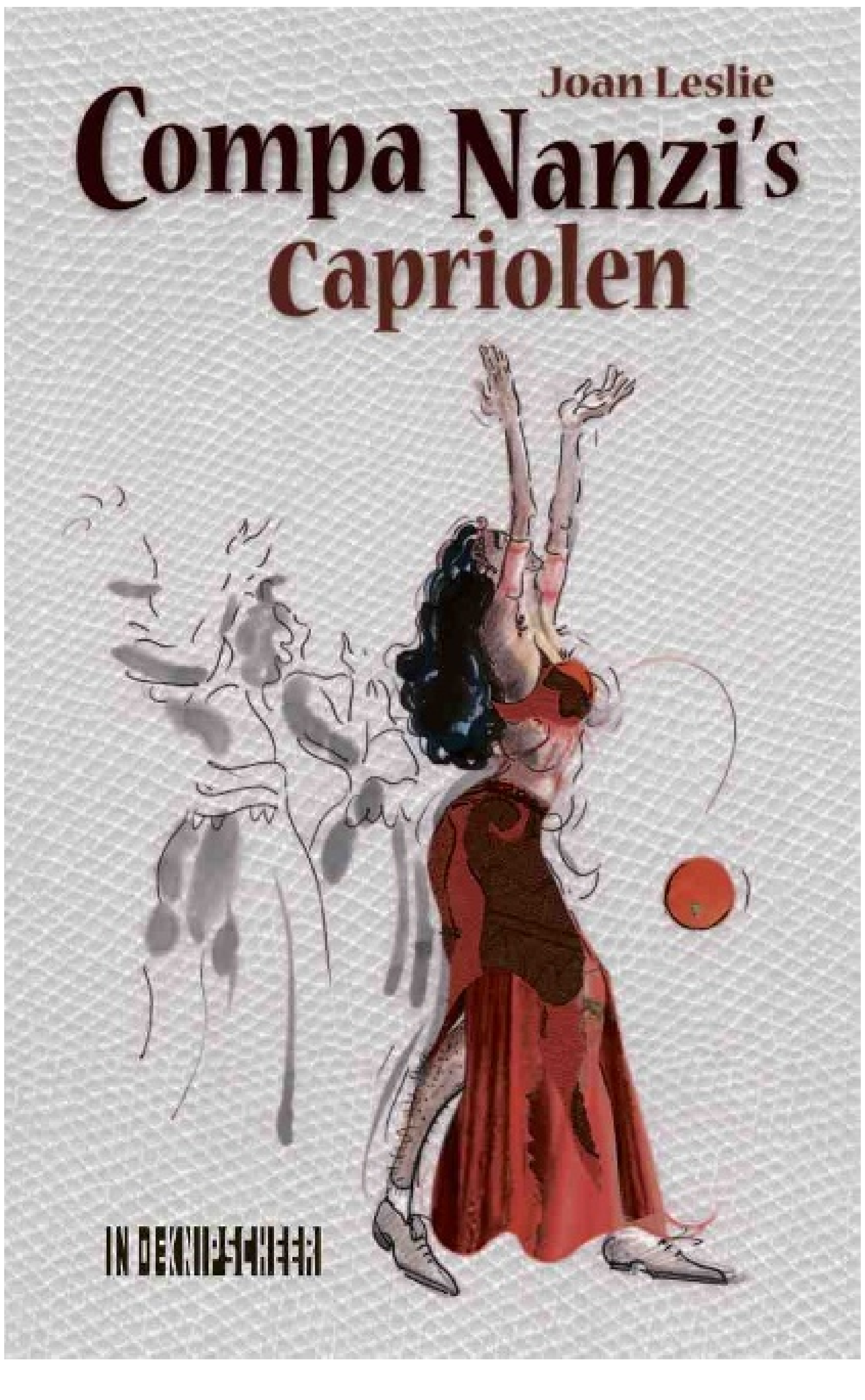

Nanzi: spin of mens?

In verhaal no. 28 uit het boekje van Nilda Pinto ('Com aranja a nace na Corsouw') en in het eerste verhaal van de luxe uitgave uit 2005 ('Kon araña a nase na Kòrsou / Hoe de spin op Curaçao geboren werd') wordt de lezer definitief op het verkeerde been gezet. Uit dit verhaal blijkt dat Nanzi zijn vrouw en kinderen per ongeluk op magische wijze in spinnen verandert. Maar het antwoord op de vraag of Nanzi zelf óók een spin wordt blijft, merkwaardig genoeg, in het midden en wordt overgelaten aan de tekenaars en illustrators. In het boekje van Nilda Pinto is Nanzi een spin, maar in de uitgave van 2005 stellen de tekenaars Nanzi nu eens als mens voor (Hans Leydekkers), dan weer als mens en als spin (Doesjka Bramlage), als een soort 'alien' met spinnenpoten (Capricorne), als gestyleerde spin met een jongenskop en haaientanden (Marenthe Otten) of als een fantasiefiguur met spinnenpoten (Anton Vrede). Doesjka Bramlage en de illustratrice Mirelva Romano komen het dichtst in de buurt van de illustraties uit het boekje van Nilda Pinto uit 1965. De naam van de illustrator uit 1965 wordt – slordig genoeg – niet duidelijk vermeld in het boekje. Waarschijnlijk is het een zekere Dalenoord.

Nanzi's karakter

Elk kind moet lachen om de streken van Nanzi, maar op de keper beschouwd is Nanzi allesbehalve een prettige figuur. Hij is hebzuchtig, lui, impulsief, vals en gemeen. Hij is een rasoplichter, een moordenaar en een huichelaar die niet aarzelt om vrouw en kinderen te bedriegen en te bestelen als hem dit goed uitkomt. Hij is de ideale figuur om alle – latent aanwezige – slechte eigenschappen die in elk mens huizen te verpersoonlijken. En als de verhalen goed worden verteld of voorgelezen hebben ze een geweldig louterend effect. Ze zijn echter minder geschikt om alleen maar gelezen te worden. Daarvoor zijn ze vaak te flauw en gaan daardoor snel vervelen. Ze hebben echt de saus van de voordracht nodig. Maar sommige verhalen zijn ook leuk om te lezen zoals 'Cha Nanzi en Temekú-Temebè' (p. 57, uitgave 2005), 'Hoe Nanzi de duivel beetnam' (p. 70, idem), 'Een weddenschap van Nanzi' (p.75, idem).

Nanzi op Curaçao

De verhalen die Nilda Pinto heeft verzameld spelen zich af op Curaçao.

Nanzi is voortdurend bezig om geld en voedsel te organiseren, in de eerste plaats voor zichzelf en vervolgens voor zijn gezin, dat vrolijk en medeplichtig schranst en schrokt van het eten dat vader – meestal tot schade en schande van anderen – heeft weten te ritselen.

Je vindt in de verhalen om die reden veel verwijzingen naar planten, vruchten en gerechten uit de Curaçaose keuken: guave (sappige subtropische vrucht), zuurzak (idem), pompoen, kadushi (cactussoep), shimaruku (West-Indische kersen), empaná (vleespasteitje), warapa (tamarinde met water en bruine suiker), funchi (maïsmeel, water en zout), tutu (maïsmeel, bonen en spek), awakati (avocado) etc. Ook dieren als de chuchubi (een lijstersoort) en de warawara (een roofvogel) spelen een rol.

Als de dieren elkaar niet voortdurend streken zouden leveren zou je je in een Hof van Eden kunnen wanen. De slang, de tijger, de kat, de bok, de schildpad en de spin leven min of meer vreedzaam samen. Alles is mogelijk in dat 'paradijs'. Nanzi gaat, als goed katholiek en behept met een CDA-achtige mentaliteit, op bezoek bij God en de duivel met wie hij op een 'jij en jou' basis omgaat. Nanzi gaat ook braaf met zijn vrouw en kinderen naar de katholieke vroegmis nadat hij even daarvoor een gemene rotstreek met iemand heeft uitgehaald.

Nanzi in de polder

De Arubaanse schrijfster Joan Leslie heeft Nanzi een nieuw jasje aangetrokken in een boek dat onlangs is verschenen bij Uitgeverij In de Knipscheer (Haarlem, 2011) onder de titel 'Compa Nanzi's Capriolen'. De illustratie van Wendela de Vries op de omslag van het boekje is fraai, maar past meer op de omslag van een haute couturereblad dan op een boek over Nanzi.

In haar voorwoord schrijft Joan Leslie dat Nanzi in haar verhalen een mens is die niemand een kwaad hart toedraagt. Dit laatste wordt echter ruimschoots gelogenstraft in de verhalen zelf!

In 'Compa Nanzi's Capriolen' leeft Nanzi in onze moderne tijd. In Amsterdam nog wel. Het Sodom en Gomorra van de Nederlandse multiculturele samenleving! We worden meegenomen naar de wereld van de Blackberry, de GSM, bling-bling. Tante Es, piercings, tatoeages, koopavonden, Marco Borsato, de laptop, de Gouden Gids, Oprah Winfrey, de Voedselbank en Boer Zoekt Vrouw. We zitten midden in het multiculturele Nederland en er wordt ruim baan gemaakt voor spottende verwijzingen naar populistisch politieke partijen als 'Trots op Nederland'. We komen ook een hybride 'Rita Verburg' tegen, een symbiose van de voormalige ministers Rita Verdonk met haar 'valse lach' en de truttig overkomende Gerda Verburg. Venijnige kritiek wordt geleverd op het huichelachtige begrip 'Vrijheid van Meningsuiting' dat wordt misbruikt om allochtonen te vernederen. Maar je kan in het boekje ook lachen om een verhitte discussie over de benaming 'Negerzoenen' (een prachtnaam voor een Hollandse met chocola omhulde lekkernij) die – zogenaamd – als discriminerend wordt ervaren, maar door Rita Verburg met hand en tand wordt verdedigd. We discussiëren er vrolijk op los tussen de frikadellen, bitterballen, poffertjes, funchi, bakbananen, roti, oliebollen en tompoezen. Daartussendoor duiken 'Geert' en 'Rita' op van wie de eerste zich 'ontheemd voelt in zijn eigen land' en de tweede vindt dat 'ze' moeten 'afblijven van onze (lees: Nederlandse) taal en cultuur'. En Nanzi doet een duit in het zakje door allerlei wraakzuchtige kunstjes te flikken zoals het stoppen van Tabasco-saus in de 'Negerzoenen', die daardoor niet iets te pittig worden... Net goed voor Rita!

De personen in de verhalen luisteren naar halftropische schertsnamen als 'Limousino Burrico (een chauffeur) en Shon Macho, Marokkaanse namen als Mevrouw Bouaza, onvervalste Nederlandse als Toos, Harrie, Jan-Peter (!) en Geert (!), maar we komen ook ouderwetse Curaçaose namen tegen als Cha Tiger (Heer Tijger), Shon Leon (Mijnheer de Leeuw), Compa Iguana (Kameraad Leguaan), Compa Tortuga (Kameraad Schildpad), Compa Chubato (Kameraad Bok), etc. Daarom is het soms moeilijk voor te stellen dat we met gewone mensen te doen hebben en niet met dieren.

Het boekje is, kortom, één grote satire met oplichter Nanzi als leidende figuur.

Inburgeringscursus

Soms worden we in het boek ineens verplaatst naar Curaçao waar minister 'Rita Verburg' zich over alles en nog wat uitlaat in minder vleiende bewoordingen. Zo heeft ze het over het Papiaments als 'dat rare taaltje'. Rita noemt Nederland ook steevast het 'moederland' en belooft Nanzi een verblijfsvergunning in haar land als ie er blijk van geeft dat hij het Wilhelmus uit zijn hoofd kan zingen. Nanzi laat zich dat geen twee keer zeggen en grijpt zijn kans. Bij aankomst op Schiphol doet hij een sjerp om, zwaait met een oranje vlag en zingt uit volle borst het Wilhelmus. Rita geeft hem vervolgens een verblijfsvergunning. Ze is immers 'recht door zee'.

Eenmaal in Nederland houdt Nanzi zich vaak braaf aan de wet en volgt een inburgeringscursus waar hij veel leert over drop eten, honden uitlaten, klompen (de nationale Nederlandse schoenen, nietwaar) en de Elfstedentocht. Uiterst nuttig allemaal.

Omgekeerd merkt hij dat Nederlanders weinig ingeburgerd zijn wat de Antilliaanse achtergronden betreft. Ze vieren Bevrijdingsdag maar weten niets of zeer weinig van Tula (de slaaf die in 1795 opstond tegen het koloniale gezag), Anton de Kom (een Surinamer die meedeed in het Nederlandse verzet), Karpata (medestander van Tula), Boy Ecury (Arubaans-Nederlandse verzetsstrijder in de Tweede Wereldoorlog) en George Maduro (Curaçaose verzetsstrijder in de Tweede Wereldoorlog) naar wie 'Madurodam' is vernoemd.

De schrijfster heeft niet alleen een kritische blik voor de blanke Nederlander, maar richt zich soms ook verwijtend tot de donkere 'rappers' die ten onrechte het criminele leven verheerlijken.

'Nanzi's Capriolen' zou uitstekend geschikt zijn om dienst te doen bij inburgeringslessen al was het maar omdat het boek een uitgebreid en ironisch perspectief biedt op de gewoonten in Nederland en de multiculturele problematiek. De auteur geeft er blijk van dat ze een uitstekende kijk heeft op het reilen en zeilen van onze volkse multiculti-samenleving.

Vooral Antillianen zullen aan het lezen van dit boekje veel plezier beleven en het zou leuk zijn als ook Tante Es (Jurgen Raymann) het eens zou bespreken op een van zijn tropische tv-avonden.

Medisch

Wat is gezondheid?

Tekst: Hans de Haan

Voor de meeste artsen is dit geen interessante vraag. Zij houden zich liever bezig met ziekten, want als iedereen gezond zou zijn, hebben artsen niets te doen en levert het vak niets op. In het oude China had men daarvoor een mooie oplossing, want daar betaalde men een vast bedrag aan de plaatselijke dokter zolang men gezond was en als men ziek werd, kreeg je een gratis behandeling. De ziektekostenverzekering van nu berust in feite op hetzelfde principe, maar is inmiddels uitgegroeid tot een gecompliceerde organisatie. Gedurende de afgelopen 60 jaar heeft de geneeskunde de strijd aangebonden met alle ziekten die er bestaan om zoveel mogelijk mensen te genezen en hun gezondheid terug te geven. De kosten van de gezondheidszorg zijn helaas hierdoor zo enorm gestegen, dat veel wetenschappers zich nu afvragen wat in de huidige tijd onder gezondheid moet worden verstaan.

De WHO-definitie

De definitie van gezondheid van de Wereldgezondheidsorganisatie dateert van 1948 en luidt als volgt: 'A state of complete fysical, mental and social well-being and not merely the absence of disease or infirmety' (gezondheid is een toestand van volledig lichamelijk, geestelijk en maatschappelijk welbevinden en niet slechts de afwezigheid van ziekte of lichamelijke gebreken). Deze 'toestand' zou dan moeten gelden voor alle leeftijden.

Men bewonderde toen deze visie van de WHO, omdat hun definitie niet alleen uitging van het afwezig zijn van ziekte, maar ook aandacht schonk aan het welzijn van de mens, die er recht op heeft zich gezond, tevreden en gelukkig te voelen. Deze ideale toestand wordt tegenwoordig redelijk goed benaderd in enkele West-Europese landen, maar in de rest van de wereld is dit slechts weggelegd voor de happy few.

De nieuwe definitie

In december 2008 stelden Alex Jadad en Laura O'Grady in een redactionele bijdrage in de British Medical Journal (BMJ) voor om via een blog een discussie op te zetten over een nieuwe definitie voor gezondheid. Aan deze oproep is gehoor gegeven, hetgeen heeft geleid tot een tweedaagse conferentie over dit onderwerp in 2009 in Nederland. Het resultaat van dit overleg op hoog niveau werd op 30 juli 2011 gepubliceerd in de BMJ door Machteld Huber and colleagues.

De voorgestelde, nieuwe definitie luidt: 'The ability to adapt and self manage in the face of social, physical and emotional challenges.' Vrij vertaald: 'Het vermogen om zich aan te passen en zelf oplossingen te vinden voor de maatschappelijke, lichamelijke en emotionele uitdagingen waaraan men wordt blootgesteld.' Dit is duidelijk een totaal andere benadering van het begrip gezondheid met waarschijnlijk grote gevolgen. Deze nieuwe definitie kan daarom worden beschouwd als een omwenteling.

Wat mankeert er aan de oude definitie?

In de tijd dat deze definitie werd opgesteld, zag de gezondheidszorg er heel anders uit. Acute ziekten, zoals infecties, stonden in die tijd op de voorgrond en eisten alle aandacht op van de toenmalige geneeskunde. Met chronische ziekten wist men toen niet goed raad en de meeste patiënten overleden hier dan ook relatief snel aan. In de loop der jaren werd de wereldbevolking steeds gezonder, vooral door publieke maatregelen, zoals veilig drinkwater, voedselcontrole, hygiëne (afvalverwerking, riolering), preventieve maatregelen (vaccinaties); verder door het

gebruik van antibiotica en allerlei nieuwe medicijnen en niet te vergeten de technische ontwikkeling van de geneeskunde op het gebied van de diagnostiek (CT-scan, MRI, e.d.). Dit heeft niet alleen tot gevolg gehad dat mensen ouder worden, maar ook dat het aantal mensen met een chronische ziekte geleidelijk toeneemt. Oud worden met één of meer chronische ziekten is thans de norm geworden. Daardoor is er nu een groeiend aantal mensen in de wereld die niet meer aan de oorspronkelijke WHO-definitie kan voldoen, maar zich niettemin gezond voelt en tevreden is over de kwaliteit van hun leven. Misschien hebben zij onbewust al geleerd 'zich aan te passen en met uitdagingen om te gaan'.

Een 'volledig' welbevinden is onuitvoerbaar

De opstellers van de nieuwe definitie hadden vooral moeite met het woord 'complete' (volledig) in de WHO-definitie. Waar vindt men op aarde een dergelijk 'volledig' welbevinden, in drie opzichten nog wel? Het is een utopie. Zelfs in West-Europa is dit streven onuitvoerbaar, want vooral de ouderen zijn op een gegeven moment niet meer gezond (door bijvoorbeeld hart- en nierfalen, reuma, obstructieve longziekten, de gevolgen van een beroerte, etc.) maar hebben - dank zij medicijnen, operaties, dialyse, pacemaker, revalidatie en/of leefregels - kwalitatief toch een redelijk aangenaam leven.

Een ander bezwaar tegen de toevoeging 'volledig' is dat in de afgelopen 64 jaar de geneeskunde er alles aan heeft gedaan om mensen gezond te houden, dus niet ziek te laten worden. Vandaar de vaccinaties, de screeningprogramma's (baarmoederhalskanker, prostaaten borstkanker), allerlei vormen van preventie (voeding, afvallen en beweging). De gevolgen van het nastreven van dit gezondheidsideaal zijn dat steeds meer mensen oud worden (vergrijzing) en dat ook het aantal mensen met chronische ziekten toeneemt. Het oorspronkelijke ideaal van gezond zijn, wordt daarom door de wetenschappers gezien als contraproductief, omdat het heeft geleid tot het zogenaamde 'medicaliseren' van de samenleving.

Op weg naar een andere visie over gezondheid

De wetenschappers die de nieuwe definitie voor gezondheid hebben opgesteld, zijn dus uitgegaan van de eigen verantwoordelijkheid van ieder mens voor de staat van zijn eigen gezondheid. Dit kan in omgekeerde vorm worden uitgelegd als het 'niet meer of minder afhankelijk zijn van gezondheidsvoorzieningen'. Voor de oudere mensen kan men in dit opzicht denken aan de thuiszorg (door de wijkverpleging), de mantelzorg, revalidatie en oefen- en fysiotherapie. Al die voorzieningen worden nu nog grotendeels betaald door de zorgverzekeraar, maar dat zal in de toekomst - noodgedwongen - steeds minder worden.

Vandaar het voorstel voor een andere visie, namelijk de eigen gezondheid in eigen hand nemen en nogmaals: 'het vermogen zich aan te passen aan de omstandigheden en het leren omgaan met verscheidene uitdagingen'.

Vanzelfsprekend geldt dit niet voor de verpleegbehoeftigen en lichamelijk en geestelijk gehandicapten, want die vallen, zowel in Nederland als op Curaçao, onder de AVBZ (algemene verzekering bijzondere ziektekosten) waarvoor iedere ingezetene - vanuit het principe van solidariteit - een verplichte maandelijkse premie betaalt.

Hans de Haan is arts en wetenschapsjournalist. Hij is jarenlang actief geweest op Curaçao als medisch adviseur bij diverse instanties.

Beweging

Het effect van bewegen op het brein

Tekst: CVF

In 1999 toonden onderzoekers van de Duke universiteit aan dat depressieve volwassenen die een conditietrainingsprogramma volgden even goed genazen als patiënten die Zoloft (sertraline) gebruikten dat tot het einde van het patent in 2006 de producent meer dan 3 miljard dollar per jaar opleverde.

Conditietraining en hersenfunctie

De markt voor de hersengymnastiek wordt steeds groter. Er zijn allerlei spelletjes ontwikkeld die beweren de breinfunctie te verbeteren of te behouden. De effecten van al die spelletjes zijn nog in onderzoek. In algemene zin kan er wel gesteld worden dat zes weken hersengymnastiek een toename van het aantal breincellen laat zien.

Inzake conditietraining is er al een reeks onderzoeken gedaan, die naar het effect op de breinfunctie kijken. De resultaten zijn veelbelovend. Het effect op depressie is al aangegeven, maar daarnaast blijkt ook uit onderzoek dat mensen die regelmatig bewegen (drie keer per week dertig minuten) de helft minder kans op Alzheimer hebben.

Geheugen

Drie keer per week een uur stevig wandelen verbeterde het geheugen, de aandacht en het nemen van beslissingen bij een groep volwassenen met een gemiddelde leeftijd van 72.

Bij ander onderzoek werden jongvolwasssenen aan een geheugentest onderworpen. Een groep moest na het zien van foto's op de hometrainer en de andere groep mocht een half uurtje zitten. De hometrainergroep presteerde beter. Bij de zoektocht naar de bepalende factor voor het verschil in geheugenprestatie stuitte men op BDNF (brain derived neurotrophic factor) een eiwit dat een heilzaam effect heeft op zenuwcellen. De mannen op de fiets hadden hogere concentraties BDNF en bij de zittende mannen was er geen verandering te zien. BDNF ondersteunt de groei en het onderhoud van zenuwcellen.

Bij intensieve lichamelijke inspanning is het effect op de hersenen groter. Ratten die geforceerd werden om tot het uiterste te gaan, hadden na acht weken een veel grotere toename van het aantal hersencellen dan de ratten die bij het bewegen vrij werden gelaten.

Bij Parkinson-patiënten bleken veeleisende conditietrainingen de tremoren en lichamelijke controle aanzienlijk te verbeteren. Tot vier weken na het einde van het bewegingsprogramma waren die effecten meetbaar. Een verrassing omdat die effecten bij andere bewegingsstudies niet werden gezien. Het verschil tussen die studies is de intensiteit.

Mitochondria

De mitochondria zijn de energiefabrieken van cellen. Bij conditietraining of sporten wordt er meer energie verbruikt en neemt het aantal mitochondria in de spiercellen toe. Men wordt daardoor fitter omdat men over een grotere energieproductie kan beschikken.

Dat effect op de spiercellen is bekend maar geldt dat ook voor andere weefsels? Bij veel bewegen is met scans aangetoond dat ook de hersenen veel meer werk verzetten bij het verwerken van signalen en het sturen van de bewegingen. Tot nu toe was het nog niet duidelijk in hoeverre dat ook invloed

heeft op het aantal mitochondria. De dierproeven die zijn gedaan, geven aan dat er inderdaad een toename te zien is van het aantal mitochondria in de hersencellen bij de getrainde groepen in vergelijking tot de ongetrainde groepen.

De volgende vraag die dan meteen opkomt is of een gebrek aan of vermindering van het aantal mitochondria in de hersencellen tot hersenziekte kan leiden.

De resultaten van al deze onderzoeken zijn veelbelovend, maar er moet nog veel meer onderzoek worden gedaan om harde conclusies te kunnen trekken. Het is echter wel duidelijk dat bewegen niet alleen een positief effect heeft op spieren en botten, maar dat het zelfs een heilzaam effect op de hersenen kan hebben.

De rubriek 'Beweging' verschijnt om de week in de Ñapa en wordt verzorgd door de Curaçaose Vereniging van Fysiotherapeuten. Meer informatie: www.fysiotherapiecuracao.com of email info@fysiotherapiecuracao.com.

Hormonen

Stem verlaagt na menopauze

De stem van vrouwen die na hun menopauze geen hormonen innemen, is lager dan voor de menopauze. De toonhoogte van de stem daalt gemiddeld met 13 Hz.

Voor de menopauze is de gemiddelde toonhoogte bij vrouwen op middelbare leeftijd 190Hz. Dit is minder het geval bij dikkere vrouwen. Dat blijkt uit onderzoek bij de stemkliniek van de Universiteit Gent.

De daling wordt veroorzaakt omdat het lichaam tijdens en na de menopauze minder vrouwelijke hormonen oestrogeen en progesteron aanmaakt. De stem 'vermannelijkt' dus. Vrouwen die wel hormonen innemen tijdens de overgang vertonen deze typische daling in toonhoogte niet.

Opmerkelijk is dat de Body Mass Index (BMI, verhouding gewicht/lengte) van de vrouw een belangrijke rol speelt in de toonhoogte van de stem. Uit het onderzoek blijkt dat de toonhoogte hoger is naarmate de vrouw dikker is. Na de menopauze gebeurt de productie van oestrogenen immers voornamelijk nog in de vetcellen. In deze cellen worden de mannelijke hormonen (androgenen) omgezet in vrouwelijke hormonen (oestrogenen). Vrouwen met een hoger BMI produceren dus meer lichaamseigen oestrogenen dan slankere vrouwen. Daardoor daalt de toonhoogte van de stem niet of minder bij menopauzale vrouwen met een hoger BMI.

Laat zieke kinderen weer even kind zijn. CliniClowns

Eén op de 25 kinderen tussen 6-18 jaar heeft een vorm van dyslexie.
Q-libra
Belangenvereniging voor ADHD en leerstoornissen.
Tel.: 7372002/ 5620722
E-mail: eqlibracur@hotmail.com

‘Van auto’s tot wijn’

Natuurlijk, de inmiddels, sedert 2010 ook tot nationale Argentijnse drank uitgeroepen wijn moest erbij. Op 02-02-02 tijdens het diner ter gelegenheid van het huwelijk van kroonprins Willem-Alexander en prinses Máxima. Op tafel kwam onder meer de Primus Pinot Noir van het wijnhuis Salentein uit het land van de bruid. Op dat moment pas drie jaar producerend. Sinds 1999 om precies te zijn.

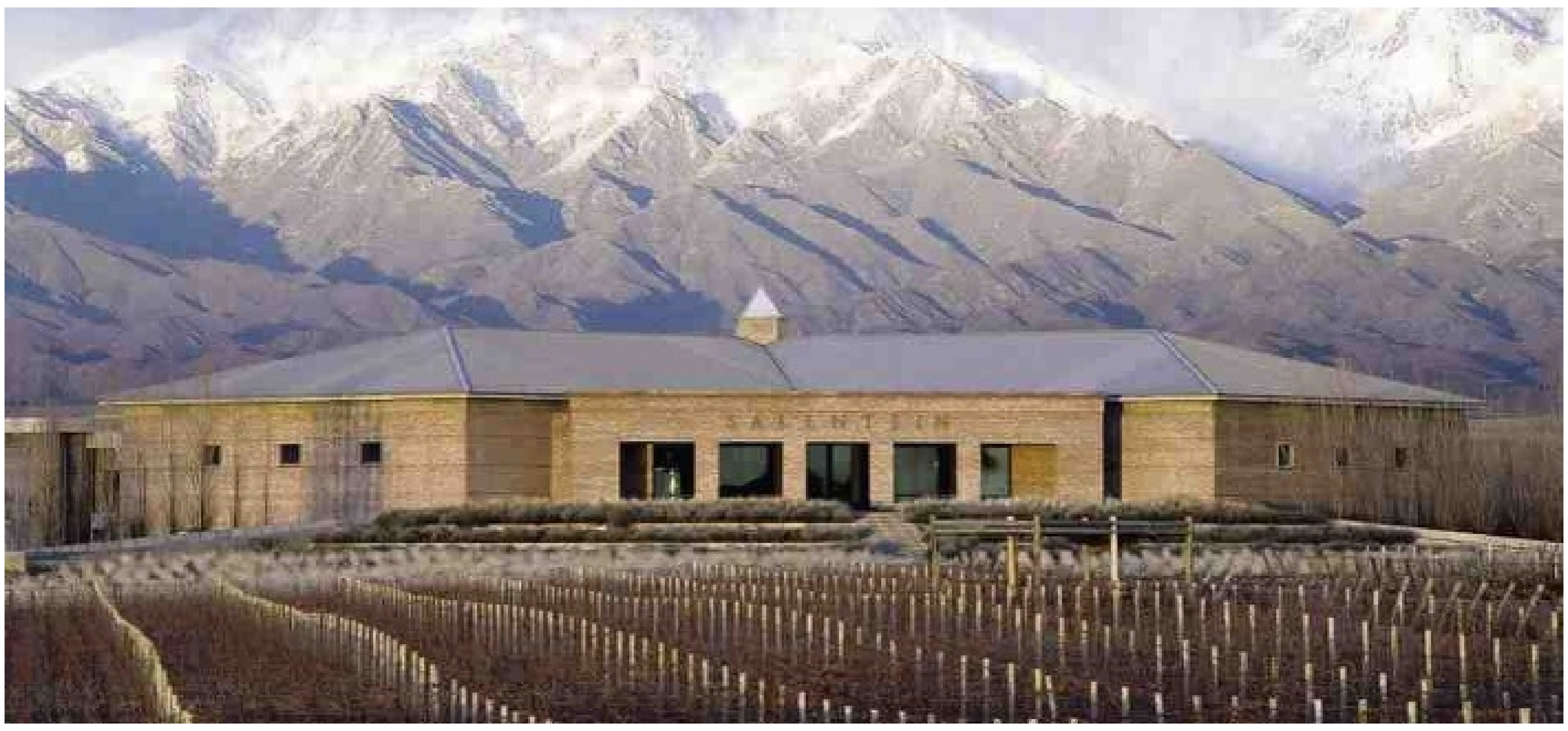

Tekst: Peter Onvlee

Het is dan ook niet toevallig als, bladerend in het gastenboek in de luxe posada, het gastenhuis op de Espacio Salentein dat verder bestaat uit twee wijngaarden, een museum, een kerk en natuurlijk de prachtige, kruisvormige bodega, waar de wijnen uiteindelijk worden geproduceerd, zomaar opeens op een pagina met opdracht de namen van Willem-Alexander en Máxima opduiken met die van koningin Beatrix en van voluit de nu 82-jarige Jorge Horacio Zorreguieta Stefanini, de voormalige politicus uit Argentinië, minister van Landbouw in het regime van generaal Jorge Videla en vader van Máxima. De band tussen het koningshuis en Salentein-eigenaar Mijndert Pon is door de jaren heen altijd goed geweest.

Het is vanuit Mendoza, de hoofdstad van de gelijknamige provincie in het noordwesten van het land, een van de 23 provincies die Argentinië kent en zo groot is als Spanje met in totaal slechts 1,5 miljoen inwoners, ruim een uur rijden naar Tunuyan, ten zuiden van Mendoza. De 80-jarige Pon, een van de grondleggers van het gelijknamige autobedrijf in Leusden (Volkswagen, Porsche, maar ook Audi, Skoda, Seat, de vrachtauto's van MAN en sinds kort ook de fietsen van Gazelle) heeft daar een aaneengesloten gebied van 2000 hectare waar jaarlijks meer dan een miljoen flessen wijn onder de namen Salentein Primus, Salentein, en Finca El Portillo vandaan komen. Het landgoed ligt aan de voet van het Andesgebergte dat een natuurlijke grens vormt met buurland Chili.

Mendoza is de belangrijkste wijnregio van Argentinië, met 145.000 hectare aan wijngaarden en meer dan negenhonderd bodega’s, wijnhuizen. Met in totaal ongeveer 210.000 hectare wijnbouwgrond en een productie van meer dan 15 miljoen hectoliter wijn per jaar, staat Argentinië inmiddels op de vijfde plaats van ‘s werelds grootste wijnlanden, na Italië, Frankrijk, Spanje en de Verenigde Staten. Het klimaat in Argentinië is overwegend droog en zonnig, met uitgesproken seizoenen. De zomers zijn heet en in de winter dalen de temperaturen tot onder het vriespunt. Strenge winters in de Andes, met veel sneeuw, zorgen voor voldoende smeltwater om de wijngaarden mee te irrigeren. Door het warme klimaat en het overvloedige aantal zonne-uren hebben Argentijnse wijnboeren een hoge opbrengst per hectare.

Vendimia
De hoofdstad Mendoza, ruim 100.000 inwoners groot, ademt wijn. Zeker ook in de eerste maanden van het jaar wanneer de Vendimia in aantocht is. Veelal met het hoogtepunt in het eerste weekeinde van maart, in 2012 staat het oogstfeest dat in 1936 voor de eerste keer is gevierd van zondag 26 februari (het begin, de zegening van de oogst) tot en met maandag 5 maart (de derde avond met het imposante klank- en lichtfestival in het met tienduizenden bezoekers gevulde Griekse amfitheater) op de agenda. Het is het feest van de teelt van de wijnstok en de industrialisering van de vrucht. De Vendimia is niet alleen in de tijd een soort carnaval. Ook op de straten in het centrum van de stad. Compleet met optochten op de vrijdag en de zaterdag en de verkiezing van de wijnkoningin waarvoor alle regio's van de provincie hun kandidaat promoten. Tot op de praalwagens toe.

De Vendimia is nog niet zo lang geleden ook het alternatieve carnavalsfeest in Mendoza geweest. Het carnaval, de murga eigenlijk, is in Argentinië lange tijd verboden geweest. Vanaf 1966 werd het feest onderdrukt door de opeenvolgende dictaturen, die druk uitoefenden op alles wat met openbare vrijheid te maken had. Er waren tot die tijd duizenden murga’s, een straatfanfare met muzikanten, dansers en acrobaten in bonte kostuums, met zelf geschreven liedjes begeleid door veel percussie en als hoogtepunt het carnaval. De murga was een plek van vrijheid en creatie, van mannen en groepen die op straten en pleinen hun kunsten lieten zien en hun kritische, humoristische en zelfs vulgaire teksten scandeerden. Uiteindelijk werd het carnaval volledig verboden en werden de officiële carnavalsfeestdagen van de kalender gehaald, wat tot vandaag de dag zo is gebleven.

Verandering
Met de komst van de democratie in de jaren 80 kwam echter de verandering. Tussen 1988 en 1996 steeg het aantal murga’s al naar honderd. En hoewel officieel dus nog verboden, zijn er momenteel ruim 250 murga’s in heel Argentinië en wordt het carnaval weer jaarlijks met veel kleur en zwier gevierd. Voor een stuk was deze heropleving mogelijk door een hernieuwde interpretatie van murga. De laatste decennia is de murga liberaler geworden (vrouwen zijn toegelaten) en minder strak. Ze hebben nog steeds wel hun eigen stijl: voor het ritme wordt een bombo con platillo (basdrum met cimbaal) gebruikt, de danspassen zijn acrobatische sprongen en de kostuums bestaan uit glanzende lange fracs, witte handschoenen en hoge hoeden.

De murga heeft een heel speciale geschiedenis. Deze wordt gelinkt aan Argentinië en Uruguay, toch is de oorsprong van veel verder: de negerslaven van Afrika die deze van oorsprong dans een Latijns tintje hebben gegeven in Cuba en de Cariben. Daarna, net zoals de tango, is deze carnavalsbeweging afgezakt naar Buenos Aires en Montevideo, momenteel de centra van de murga. Niet verwonderlijk overigens. Buenos Aires en Montevideo waren ooit hoofdsteden van de slavenhandel. In de loop van de jaren verdwenen de zwarten uit de steden maar hun cultuur bleef. De Argentijnse tango heeft zwarte wortels via de oude ritmes van de candombe (Afro-Amerikaanse trancemuziek) en dit vertaalt zich in de milonga en la murga.

Nationale drank
Maar terug naar de wijn - door Cristina Fernandez de Kirchner, president van Argentinië tot nationale drank van Argentinië uitgeroepen - en Mijndert Pon. Het is puur aan toeval te wijten dat hij in de wijnen terecht is gekomen. Te danken aan een merkwaardig ongeluk in het Panamakanaal. In 1990 werd daar zijn zeiljacht The Flyer in de sluizen van het Panamakanaal geramd door een sleepboot toen hij met zijn vrouw Ingrid net was begonnen aan een reis rond de wereld na ruim dertig jaar aan het roer van het auto(familie)bedrijf te hebben gestaan. Hij had zijn aandelen binnen de familie - zoals voorgeschreven - van de hand gedaan. Hij moest zijn wereldreis een andere invulling geven en ging in op een uitnodiging van zijn Argentijnse collega Porsche-importeur Carlos Pulenta om eens een kijkje te nemen in Argentinië.

Pulenta, ook wijntycoon, voormalig eigenaar van het wijnhuis Trapiche tipte het departement Tunuyan in de Uco-vallei, de plaats waar de hoogste wijngaarden zijn te vinden in de provincie Mendoza. Ze gaan van 950 tot 1700 meter. De nachten zijn er koel, de dagen warm. Prima omstandigheden voor wie Chardonnay, Sauvignon Blanc en Pinot Noir wil maken, wijnen die hun ruggengraat danken aan voldoende zuren. Het land kent een grote variatie en wijnbouw was er al eeuwen voor de Spanjaarden kwamen. Vele immigranten uit bijvoorbeeld Baskenland en Italië brachten hun eigen druivensoorten mee, waardoor in Argentinië momenteel vele druivensoorten te vinden zijn. Veelal Europese druivenrassen, voornamelijk Spaanse, Italiaanse en Franse. Onder meer de rassen malbec, sangiovese en tempranillo. Maar ook semillon, chardonnay, cabernet-sauvignon, merlot en syrah zijn er met succes geplant. Door het ontbreken van extreem hoge temperaturen op deze berghellingen hebben de druiven een zeer sterk aroma.

Mendoza, de stad en de streek waren in Nederland (en ook bij Pon) nauwelijks bekend. Ja, misschien nog uit 1978. Het Nederlands voetbalelftal, zonder de afzeggers Johan Cruijff, Willem van Hanegem, Jan van Beveren, Willy van der Kuijlen, Jan Peters, Ruud Geels, Kees Kist, Eddie Treijtel en de geblesseerde Hugo Hovenkamp, speelde toen in het Estadio Malvinas Argentinas van Mendoza de groepswedstrijden van het wereldkampioenschap. Niet best overigens. Na de 3-0 winst op Iran werd het 0-0 tegen Peru en ging Oranje tegen Schotland zelfs met 3-2 ten onder. Nederland overleefde de groepsfase toch om daarna met beter spel de finale in Buenos Aires te halen. Argentinië met topscorer Mario Kempes maakte toen in de verlenging met 3-1 een einde aan de titeldroom al was Rob Rensenbrink met een schot tegen de paal in de slotfase van de reguliere speeltijd heel dicht bij de Nederlandse winst.

Mijndert Pon

Verliefd
Pon raakte na zijn ‘schipbreuk’ verliefd op het land. Twee jaar na zijn eerste bezoek kocht hij een boerderijtje aan de Parana-rivier, 350 hectare groot. Anno 2011 z'n kleinste bezit. Er worden nog altijd druiven verbouwd, maar ook appels, peren en mango's en er lopen Hereford- en Angus-vleeskoeien rond. Het is twintig jaar later uitgegroeid tot een miljoenenonderneming in wijn, koeien, fruit en toerisme. Pon geeft leiding aan een bedrijf waar zo'n 2500 mensen - al dan niet parttime - werken. Hij is 80, heeft twee kunstknieën en -heupen. Wil ondanks zijn leeftijd nog steeds niet stoppen, maar heeft de organisatie wel zo ingericht dat die ook zonder zijn aanwezigheid - zoals wanneer hij op zijn landgoed in Nijkerk verblijft - prima verder kan. Daar trouwens ook het huisrestaurant de Salentein. Op zo'n 11.000 kilometer afstand. Bodega en restaurant danken hun naam aan dat landgoed in Nijkerk, dat Pon in 1982 als hoofdkwartier voor Pon Holdings liet inrichten.

Het aantrekken van de juiste mensen is zijn kracht. Van wijnbouw en wijnmaken heeft hij geen verstand. Evenmin van veeteelt. Maar hij heeft wel mensen in dienst die er alles (en nog meer) van weten. Neem zijn twee topwijnmakers. Jose Galante, de chef. Gepassioneerd, beschouwd als één van de meest invloedrijk wijnmakers van Argentinië. Meer dan 30 jaar heeft hij leiding gegeven aan de Catena Zapata Group, waar hij met talrijke internationale wine consultants werkte. En zijn rechterhand Gustavo Bauzá, een van de jongere generatie wijnmakers. Hij heeft de opleiding oenologie aan de ‘Juan Agustín Maza University’ in Mendoza gevolgd en is sinds 2007 verantwoordelijk voor het maken van de premium fruitgedreven wijnen bij Bodegas Salentein.

Wijnkathedraal
De rit er naar toe vanuit Mendoza is niet spannend. De Argentijnse vallei bestond minder dan 20 jaar geleden nog uit dorre woestijngrond. Bij het oprijden van de lange toegangsweg naar de posada is er eerst links het door de Argentijnse toparchitect Mario Day Arenas ontworpen centrale gebouw. Het is een kruisvormig ontwerp, liggend op 1100 meter hoogte met in de omgeving de toppen van de tot bijna 7000 meter reikende Andes. Door het gebruik van natuurlijke materialen lijk de bodega op te gaan in haar indrukwekkende omgeving. De kruisvormige bebouwing heeft een identieke verdieping tot wel 8 meter diep onder de grond. In het hart bevindt zich de ‘wijnkathedraal’, daar waar de 4 wijnkelders samenkomen in een hoge centrale ruimte.

Bodegas Salentein duidt een meervoud van bodega’s aan. In het kruisvormige Bodegas Salentein is elk van de vier ‘vleugels’ een volwaardige bodega. De productie en lagering van de wijnen is verdeeld over twee verdiepingen. Op de begane grond bevinden zich de roestvrijstalen tanks en Franse eikenhouten vaten voor gisting en opslag. De kelder wordt gebruikt om wijnen voor langere tijd te rijpen in eveneens Franse eikenhouten vaten. Het ontwerp maakt het mogelijk om de wijnen onder invloed van zwaartekracht te verplaatsen. De wijn vloeit op een natuurlijke manier uit de tanks naar de beneden gelegen vaten voor langere opslag. Dit is goed voor de kwaliteit van het sap omdat het nu niet onnodig in aanraking komt met te veel zuurstof, bijvoorbeeld door het sap mechanisch over te pompen naar een andere locatie zoals in veel andere wijnhuizen gebeurt. In het gebouw ook het Killka-museum met werken van Nederlandse en Argentijnse kunstenaars, dat Pon liet bouwen.

Het is die weken oogsttijd. ‘s Nachts gaan er al drie ploegen van veertig man het land op om druiven te plukken. Met als voordeel dat de druiven niet hoeven te worden gekoeld, wat wel nodig is als er in de hitte van de dag wordt geplukt. In acht uur tijd vullen de nachtbrakers zestig tot tachtig kisten met elk achttien kilo druiven. Deze worden direct naar de bodega gebracht, waar ze in enorme tanks eindigen. Miljoenen liters sap worden daar in enkele maanden omgezet in wijn. Iets wat al vele eeuwen in Argentinië gebeurt. Sinds rond 1550 overigens, parallel met het koloniale verleden. Met de verovering van Zuid-Amerika door de Portugezen en Spanjaarden toen al de eerste druivenstokken werden geplant. Het begin van een ontwikkeling die Argentinië tot het grootste wijnproducerende land in Latijns-Amerika heeft gemaakt.

Muestra Caribe:

'Verrassende jeugdfilms'

'The Travelling Caribbean Film Showcase', Muestra Caribe, begon gisteren in Teatro Luna Blou. Muestra Caribe is een non-profit regionaal cultureel evenement, bedoeld voor de promotie en ontwikkeling van film en andere audiovisuele producten in het Caribische gebied. Er participeren 27 landen uit de regio. Het thema voor 2012 is 'Familie'.

Muestra Caribe is bedoeld om inwoners van de landen in het Caribisch gebied, in het bijzonder jongeren, een inkijkje te geven in de regio. Scholen worden nadrukkelijk uitgenodigd om te participeren in het project.

Sheila Payne van de afdeling Educatie van Teatro Luna Blou heeft de organisatie in handen. Ze legt uit dat de films zijn verdeeld in verschillende pakketten, gericht op verschillende leeftijden en type leerlingen. "De pakketten zijn ingedeeld in de categorieën A tot en met H. A, C en H worden bijvoorbeeld aanbevolen voor brugklassers. De films worden beknopt ingeleid en na afloop volgt er een kort feedback-moment. We moedigen scholen aan om er een project van te maken. Er is ondersteunend lesmateriaal beschikbaar en als daar behoefte aan is, zijn wij bereid om een en ander te begeleiden."

Muestra Caribe is volgens Payne een passend alternatief, dichter bij de belevingswereld van onze jongeren. "Ook is het belangrijk dat jongeren de verschillende leefwijzen binnen de eigen Caribische regio kunnen zien en zich kunnen inleven in deze realiteit. Maatschappelijke onderwerpen komen dan in een 'dichter-bij-huis-context'."

Selectie
In **totaal** bevat het pakket van Muestra Caribe zo'n 200 films, daterend vanaf 2008. Voor Curaçao is hieruit een selectie gemaakt van ruim dertig films. Er zijn films over de rechten van het kind, identiteit, puberteit, kinderprostitutie, tienerzwangerschap en hiv onder jongeren, om er een aantal te noemen. De genres variëren van documentaires tot speelfilms en animaties.

Het evenement wordt gefinancierd door Icaic (Cuban Institute of Art and Cinematographic Industry), The Regional Office of Culture for Latin America and The Caribbean van Unesco (ORCAL), de vertegenwoordiging van Unicef in Cuba, het ministerie van Cultuur van Cuba en Telesur. Norman de Palm van Teatro Luna Blou maakt deel uit van de selectiecommissie van Muestra Caribe. Harry Belafonte en Danny Glover zijn erelid van de Consulting International Committee. Voorzitter van het organiserend comité is de Cubaanse filmmaker Rigoberto Lopez. Hij was onlangs te gast op Curaçao tijdens de vijfde editie van Muestra Caribe, waar 'Roble de Olor', door velen gezien als een meesterwerk, te bewonderen was.

Vrijwel alle films in het pakket zijn Engels ondertiteld. De gesproken taal varieert van Spaans, Creools Engels en Papiamentu tot Nederlands en Creools Frans.

Voor meer informatie:
Sheila Payne
Teatro Luna Blou
Afdeling Educatie
Telefoon: 462-2209

Categorieën:

A: Verschillende thema's van trots voor de nationale klederdracht (inheemse Indianen van Peru, die ook een eigen taal spreken), Unicef film, één school voor één meisje dat op het platteland woont, tot films over puberteitsproblemen en de documentaire over hardloper Churandy. Allemaal informatief en licht.

B: Aanbevolen voor de hogere klassen. Dit blok bevat gevoelige thema's zoals tienerzwangerschap in Nicaragua, waarbij de moeilijkheden van behalve het op jonge leeftijd moeder worden ook de leefomstandigheden heel anders zijn dan op Curaçao (leerzaam en emotioneel), ook 'Precious' toont een aangrijpend beeld over aids bij jongeren en hoe de maatschappij en familie met een aidspatiënt omgaan. Zeer aangrijpende film (men is vaak heel erg stil of gaat giechelen). Zeker stof om over na te denken en over te discussiëren.

C: Zeer gevarieerd, heeft iets zwaardere thema's zoals een meisje dat in een vluchtelingenkamp woont in Somalië, maar ook lichtere thema's zoals scholieren die een nieuw/hip uniform willen voor school. 'Los Cumiches' gaat over kinderen die een radioprogramma verzorgen dat over allerlei problemen gaat, zoals oorlog en kinderarbeid in Nicaragua.

D: Aanbevolen voor de meer theoretische leerlingen. Hoofdfilm 'Dear Camilo' geeft een diepgaand beeld over een jonge man (uit Costa Rica) die beslist om niet meer te gaan vechten in Irak voor het Amerikaanse leger. Op Curaçao hebben wij hier in directe zin weinig mee te maken. Toch beïnvloedt een oorlog in Irak de hele wereld en er zijn ook jonge Curaçaoënaars die tekenen om voor het Amerikaanse leger te gaan vechten. 'Same Race' gaat over Haïtiaanse afstammelingen op Cuba die hun dans en cultuur nog in stand houden. 'Milk' is een korte en indrukwekkende film over armoede en drugs (Colombia).

E: 'Love Story', een Surinaamse film waarin getoond wordt dat mensen kunnen discrimineren maar HIV niet. 'Free Swim' is een documentaire uit de Bahamas die gaat over het feit dat dit een eilandengroep is omringd door water, maar dat de meeste inwoners niet kunnen zwemmen en bang zijn voor het water.

F: 'Panman' gaat over de liefde voor muziek (steelband), familie, het belang van het kennen van je eigen cultuur. 'Old Rabbit die hard' is een komische animatiefilm.

G
Unicef film: Recht om zelf je eigen beroep te kiezen.
'Toutimon se timon': Weeshuis voor kinderen met HIV en aids. Zeer positieve film.
'Sin-Derella': Jeugdfilm over een meisje dat danseres wil worden. Film uit Curaçao.

H
Ook gevarieerd, met films van Unicef en Trinidad over hun nationale sport, cricket. Hoofdfilm is een romatische komedie over twee kinderen die wegvluchten en heel veel avonturen meemaken. Prachtige natuurbeelden van Cuba.

A, C en H: Aanbevolen voor brugklassers.
E en F: Aanbevolen voor hogere klassen, zwaardere thema's maar licht verwerkt.
G: Voor alle klassen.

Pakket	Film	Land	Taal	Ondertit.	Duur (min.)	Onderwerp	Genre
A	Mi traje	Unicef	Spa	Eng	1	Trots op cultuur	Info
	Puedo Volar	Rep Dom	Spa	Eng	2	Verbeelding van de geest	Info
	Una niña, una escuela	Cuba	Spa	Eng	14	Leven op platteland	Docu
	Javier 's Secret	Cuba	Spa	Eng	7	Puberteit	Tekenfilm
	I like You	Cuba	Spa	Eng	7	Puberteit	Tekenfilm
	Churandy	Cura	Pap/Ned/Eng	Eng	52	Voorbeeld functie/Sport	Docu
B	Fue un accidente	Unicef	Spa	Eng	1	Rechten van het kind	Info
	Forgive and Forget	Jamai	CreolEng	Eng	5	Rechten van het kind	Korte film
	Casa de muñecas	Nicara	Spa	Eng	24	Tienerzwangerschap	Docu
	Abigail	Suri	Ned	Eng	14	Mileui	Docu
	Cheomara	Suri	Ned	Eng	15	Rechten van het kind	Docu
	Precious	Belize	CreoEng	Eng	32	Aids	Docu
C	El taller de mi papa	Unicef	Spa	Eng	1	Rechten van het kind	Info
	El color no have el ladron	Colom	Spa	Eng	2	Discriminatie	Korte film
	Ame Noir	Haiti			10	Kunstfilm, van koffiebonen tot koffie	Animatie
	No wata no faya	Suri	Ned	Eng	14	Rechten van het kind	Docu
	Creciendo	Nicara	Spa	Eng	17	Puberteit	Korte film
	Para Curiosos 4	Cuba	Eng				
	Work work work	Suri	Ned	Eng	14	Jongeren en creativiteit	Doc
	Los Cumiches	Nicar	Spa	Eng	30	Jongeren en oorlog	Doc
D	A same race	Cuba	Spa	Eng	20	Dans/zang en cultuur	Doc
	Dear Camilo	Costa Rica	Spa/Eng	Eng	52	Dienstweigering	Doc
	Milk	Colom	CreoEng	Eng	10	Armoede/drugs	Korte film
E	Love Story	Suri	Ned	Eng	42	HiV	Drama
	Free Swim	Baha	Eng	Eng	50	Zwem bewust zijn	Docu
F	Old Rabbit die hard	Trin&T			5	Drag race	Animatie
	Panman	St Ma	Eng	Eng	95	Muziek/Liefde/Identiteit	Drama
G	Bombero como su papa	Unicef	Spa	Eng	1	Rechten van het kind	Info
	Toutimon se timon	Haiti	CreoEng	Eng	14	Rechten van het kind (Aids)	Docu
	Sin-Derella	Cura	Pap	Eng	90	Dans ambitie	Drama
H	Dicen que la mujeres no juegan futbol	Unicef	Spa	Eng	1	Sexe gelijkheid	Info
	Cricket at School	Trin	CreoEng	Eng	9	Sport	Korte film
	Para Curiosos 3	Cuba	Eng		3		
	Viva Cuba	Cuba	Spa	Eng	80	Verliefd zijn	Drama/Komedie

Culturele Agenda

Kunst & exposities

Overzichtstentoonstelling Monart
Mon Art Gallery begint het jaar met een selectie van werk van alle kunstenaars die hun werk gewoonlijk in de gallery exposeren, onder wie Herman van Bergen, Marcel van Duijneveldt, Ria Houwen, Marlies Schoenmakers, Evelien Sipkes, Alfonso de Windt, Helen Martina, Midzy Longueverne, Ans Mezas, Margo Nelissen, Janet Brink, Rebecca Paz Valez en Frits Adriaans. Ook is er werk van Jan Gilbert en Mimi van Bindsbergen. Deze overzichtsexpositie is te zien vanaf 16 januari en duurt tot 1 februari.

Driehoeksreis
Eind januari opent in het Curaçaosch Museum een overzicht van het grafische werk van de Leidse kunstenaar Bert Kienjet die zich in zijn creaties laat inspireren door de Dutch Caribbean. De reeks bestaat uit tientallen portretten van 'personages' die de driehoeksreis bevolk(t)en. Deze reis van Europa via West-Afrika naar het Caribisch gebied en weer naar Europa werd in de 17e eeuw door de West-Indische Compagnie begonnen. Deze reis wordt door Kienjet als metafoor gebruikt voor de sociale, culturele en bestuurlijke beïnvloeding en banden tussen Westerse, Afrikaanse en Caribische culturen. Soms betreft het personages die zich feitelijk op en tussen de drie continenten manifesteerden, soms gepersonifieerde cultuurdragers, soms bestaande figuren die een grote of kleinere rol spelen/gespeeld hebben in het grote geheel van cultuuroverdracht en identiteitsbevestiging. Door het groepsgewijs tonen van de portretten worden verhalen zichtbaar, wordt een hernieuwd combineren en vergelijken mogelijk. Een moreel oordeel over de impact van de driehoeksreis op de huidige samenleving laat Kienjet daarbij aan de kijker over. In het Curaçaosch Museum zal de serie Driehoeksreis in zijn geheel getoond worden.

(Exibiting) Baroque Bodies
(Exibiting) Baroque Bodies is het voorlopige eindpunt van een meerjarig onderzoeksproject omtrent barok, lichamelijkheid en theatraliteit dat opgezet werd in de schoot van de Brusselse kunstschool Rits (de theater- en filmafdeling van de Erasmushogeschool Brussel). Op het programma staan onder meer de première van het nieuwe Abattoir Fermé, een expo omtrent barok en lichamelijkheid (met werk van onder anderen Patricia Canino, Jan van Imschoot, Pol Dehert, Gaëtan Wtoreck, Johan Muyle, Angelo Vermeulen en Tine Holvoet, David Bade, Guillermo Gomez-Pena en Ritsstudenten) en een avondprogramma met onder meer interventies (theater, film, performances) van Bernard van Eeghem, Sergio Messina, Gerardjan Rijnders, Lady Flo en de studenten spel van het Rits, Eisa Jocson, Soetkin Demey, Milton Miron en vele anderen. Het tweede deel van dit festival vindt plaats in Amsterdam, van 16 januari tot 26 januari. Het traject wordt afgesloten met een tweede editie van (Exhibiting) Baroque Bodies in de Brakke Grond in Amsterdam, van 26 januari tot en met 29 januari 2012.

Creative Kids bij Landhuis BLoemhof.

3 Ellens
Op 11 februari opent bij Gallery Alma Blou een keramiekexpositie met werk van Ellen Spijkstra, Ellen Elings en Ellen Hoke.
Ellen Spijkstra hoeft geen introductie. Na meer dan 20 jaar keramieklessen te hebben gegeven aan vele keramisten op het eiland, heeft ze besloten om er verleden jaar mee te stoppen en zich helemaal te gaan toeleggen op haar eigen ontwikkeling. Ellen Elings en Ellen Hoke zijn beiden ex-leelingen van haar die nu als zelfstandige kunstenaars doorgaan. Ellen Elings maakt vooral heel eigenzinnige torso's en Ellen Hoke legt zich vooral toe op het bewerken van de klei.

Dans & Theater

Ata! A lubida riba Mai
Broer, zus en schoonzus organiseren een groot feest ter ere van oma's verjaardag. Oma komt speciaal voor deze gelegenheid thuis, want ze woont in een verzorgingshuis. Broer weet dat mai (oma) niet van veel poespas houdt, maar de zussen besluiten er een enorm feest van te maken. Zijn protesten worden afgewimpeld.
Als de dag van het feest is aangebroken proberen de zussen alles tot in de puntjes te regelen. Broer wordt van hot naar her gestuurd om dingen te kopen en klaar te zetten. Een vriendin wordt gevraagd om oma te halen. De band en gasten arriveren, de telefoon rinkelt onophoudelijk, maar de zussen hebben geen tijd om op te nemen. Het feest is in volle gang, maar waar blijft oma?
Zaterdag 7 januari 21.00 uur
Zondag 8 januari 20.00 uur
Locatie: Teatro Luna Blou
Entrée: 27,50 gulden

Muziek

Avila Chamber Music Celebration
De Avila Chamber Music Celebration gaat haar 5e seizoen in en zal tussen 24 en 29 januari 2012 vier concerten geven: Dinsdag 24 januari om 18.00 uur het openingsconcert met een solo pianorecital van Anne-Marie McDermott. Entree gratis. Donderdag 26 januari 20.00 uur: een galaconcert met champagne-receptie. Zaterdag 28 januari 17.00 uur: Concert in het Paleis van de Gouverneur te Fort Amsterdam. Zondagmorgen 29 januari om 11.00 uur een koffieconcert. Voor meer informatie belt u naar het Avila Hotel tel. 461.4377 of www.avilahotel.com.

Nieuw & opmerkelijk

Detox Workshop
Workshop, zondag 15 januari, van 10.00 tot 12.30 uur, Detox Yoga. In de workshop onderzoekt u door asana's, houdingen en meditatie hoe u het lichaam ontdoet van giftige stoffen. Deze stoffen beïnvloeden onze gezondheid en vitaliteit. Ook patronen waar we in vastzitten en bepaalde gedachten zijn net zo belastend. Mentaal leert u los te laten wat u niet nodig hebt. Kosten 75 gulden per persoon. Opgeven per email info@yogacentrumcuracao.com of telefonisch 8643739 / 5283029. Zondag 22 januari, vrije inloop yogalessen: aanvang 10.00 uur. Iedereen is welkom. Lokatie: Kaminda Johan M. Statius van Eps 14, Soto. www.yogacentrumcuracao.com

Film

Filmhuis Openbare Bibliotheek

Op 12 januari in de Openbare Bibliotheek: Mères et filles, een film uit Frankrijk uit 2009.

Drie vrouwen, drie generaties. In de jaren vijftig liet Louise haar gezin onverwacht in de steek. Ze heeft sindsdien niets meer van zich laten horen. Haar dochter Martine bleef in het geboortedorp wonen en werd dokter. Dan bezoekt Audrey, de ambitieuze dochter van Martine, haar ouders en betrekt tijdelijk het leegstaande huis van haar grootouders. Achter een keukenkastje vindt ze het dagboek van haar oma Louise. Ze gaat op zoek naar de geheimen uit het verleden en hoopt tegelijk antwoorden te vinden voor haar eigen onzekere toekomst.

Tijd: 19.00 uur
Locatie: Auditorium van de Openbare Bibliotheek
Entree: leden 2,50 gulden; niet-leden 5 gulden.

Komende films:
9 februari: Biutiful
8 maart: Four lions

Ata! A lubida riba Mai is te zien in Teatro Luna Blou.

Varia

Ascencion
Op 8 januari (ditmaal niet de eerste zondag van de maand in verband met nieuwjaarsdag) is er Open Huis op landhuis Ascencion. De toegang is gratis. Het Open Huis vangt om 10.00 uur aan met een oecumenische kerkdienst. Voor de kleintjes is er een kindernevendienst. Om 11.00 uur is er een rondleiding om en door het fraai gerestaureerde en gemeubileerde landhuis. Hapjes, drankjes en muziek aanwezig.
Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascension organiseert vrijwel iedere donderdag rondleidingen over de plantage en omgeving. Vanaf 08.30 uur staat de koffie klaar. De rondleiding duurt ruim een uur. Deelname kost tien gulden (koffie, cake en limonade bij aankomst inbegrepen) en is uitsluitend mogelijk bij opgave via tel: 864 1950, 5187265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com.

Noteert u alvast:

Kinderworkshop Landhuis Bloemhof
Voor kinderen in de leeftijd van 8 tot 12 jaar, op woensdagen van 14.30 tot 16.00 uur in groepjes van acht kinderen of meer.

Programma:

Februari (1, 8, 15 & 29)
Vissen- en schelpenmobiel
Papieren handdoekjescreatie op canvas
Maart (7, 14, 21 & 28)
Kokosnootcreatie
Spiegel/dartboard
April (4, 18 & 25)
Foamcreatie
Naamkaartje op drijfhout
Mei (2, 9, 16 & 23)
Houten note block/schoolbord
Decoupage-techniek met karton

Locatie: Landhuis Bloemhof upstairs and outside
Prijs: 65 gulden per maand
Voertalen: Engels, Spaans, Nederlands, Papiamentu

Angel Luis de la Rosa
Op 7 april houdt Gallery Alma Blou de opening van een beeldenexpositie van Angel Luis de la Rosa. Angel Luis is een Cubaanse kunstenaar die al enkele jaren op Curaçao woont. Hij legt zich vooral toe op het maken van houten beelden. Voor de expositie zal hij het hout ook combineren met andere materialen.

De Culturele Agenda verschijnt iedere zaterdag in de Ñapa. Stuurt u alle info s.v.p. naar: agenda.cultuur@gmail.com.

Nieuwe dichtbundel Shara McCallum

'Dit vreemde land'

Tekst: Brede Kristensen

Bladeren van planten zijn als metaforen van gedichten. Laten we het eerst even over metaforen hebben. De dichtkunst staat of valt met het creatieve gebruik van metaforen, figuurlijke uitdrukkingen die op een vergelijking berusten: 'mevrouw Z, bloeiend als een faya lobie'; of 'minister X, zich als een olifant in een porseleinkast gedragend'. De dagelijkse spreektaal is doorspekt met metaforen, waarvan de meeste niet wat je noemt 'dichterlijk zijn', eerder platvloers, versleten clichés, waarover de toehoorder geen seconde hoeft na te denken. Mensen worden met varkens of engelen vergeleken, een oude vrouw met een oud besje, een jonge met een faya lobie. We lezen of luisteren er overheen. Niet zo met verrassende metaforen. Die zetten aan het denken. Vaak wordt beweerd dat het verschil tussen een gedicht en een betoog is dat een betoog bedoeld is om aan het denken te zetten en een gedicht om in een stemming te brengen. Niets lijkt me minder waar. Nou ja, een slecht gedicht zal ons eerder in een chagrijnige stemming dan in een denkstemming brengen. Een goed gedicht daarentegen brengt ons in vervoering, zowel emotioneel als intellectueel. Vervoering in letterlijke zin. Ons brein wordt naar nieuwe inzichten vervoerd. De metafoor die twee ogenschijnlijk ongelijksoortige dingen met elkaar verbindt, legt in ons brein een onverwachte verbinding, waardoor synapsen zich openen om neurotransmitters in nieuwe gebieden toe te laten, met nieuwe inzichten en gevoelens als gevolg. Dat gebeurt op kleine schaal met verrassende metaforen die een zwakke lading hebben. Metaforen met een sterke, vaak archetypische lading, kunnen ons hele brein overhoop halen, laten dansen of naar een top voeren met schitterende ongekende uitzichten.

In de praktijk komt het op de juiste balans aan en die is o zo moeilijk te vinden. Metaforen die te zwaar of te licht zijn doen afbreuk. Er zijn dichters die grossieren in het gebruik van metaforen, met gevaar voor inflatie. Metaforen kunnen ook gekunsteld klinken. Of zo zwaar dat je als lezer begint te zuchten. Kijk dan naar Poeshkin en de vele andere Russische dichters die van hem leerden, zoals Ana Akhmatova en Marina Tsvetajeva. Hun natuurlijke en gebalanceerde lichtvoetigheid overrompelt en overtuigt, ook wanneer het over bloedernstige zaken gaat. Naar mijn gevoel geldt dat ook voor de Jamaicaanse dichteres Shara McCallum. Het is misschien ook niet zonder betekenis dat een van de hoofdstukken uit haar nieuwe bundel een versregel van Tsvetajeva als motto heeft. Alsof ze zichzelf ook in die traditie wil plaatsen. Terecht, want zij past in de traditie, ook al is zij geboren en gedeeltelijk getogen in Jamaica uit een Jamaicaanse moeder en een Venezolaanse vader. Haar latere jeugd bracht zij in Amerika door, waar zij nog steeds woont en werkt. Shara, met als Hebreeuwse betekenis 'zij zingt'. Dat doet ze.

Ook al in haar eerste bundel 'The Water between us' (1999) waarvoor zij verschillende prijzen in de wacht sleepte. Het overheersende thema is water: het water van geboorte en doop, het mythishe water van vruchtbaarheid en reiniging, het water dat ons van het verleden of van de ander of van ons eigen onderbewuste scheidt. Maar ook de andere betekenis van water komen we erin tegen: het water dat verbindt. Die tweezijdigheid maakt deze bundel zo verrassend. 'Voor mij gaat poëzie altijd over twee dingen', liefde en verlies, verbinding en scheiding'... al mijn gedichten zijn elegieën, herinneringen aan een verloren paradijs, ieder woord is een elegie.' Tegen verlies verzette ze zich. Als jong meisje wilde ze niet geknipt worden en rende weg voor de schaar van haar moeder, weg naar zee. Zo creëerde zij de 'madwoman near the sea' als een beeld van zichzelf, maar ook van ons allemaal.

I am a child of the sun, balancing
the wind on my hips.
I have learned to make stones
dance, to walk with each footfall
echoing silence, to listen to the songs
of leaves. I am a child of the hushing sea:
waves, the sound of my listening;
salt, the scent of my sight.

'Balancing' dat lijkt het tweede sleutelwoord te zijn, 'balancing the winds on my hips' is wat zij in haar gedichten probeert te doen. Het balanceren van culturele invloeden, van armoede en rijkdom, kolonisator en gekoloniseerde, moeder en dochter, lokaliteit en universaliteit, van vroeger en nu. 'Het water dat ons scheidt' wordt zodoende een poging al die verschillende krachten een plaats te geven en met elkaar te verbinden in het leven nu. En waar komt de totale diversiteit en verdeeldheid van de wereld beter, feller, schrijnender tot uiting dan in het Caribisch gebied? Het symboliseert de uitdaging voor de toekomst van de hele wereld. In de bekende woorden van Maryse Condé: de hele wereld is bezig te creoliseren. Op charmante wijze zien wij hoe McCallum deze creolisering omzet in een uitdaging voor zowel ons gevoel als begrip. Ze zegt niet geïnteresseerd te zijn in 'poetry for the sake of poetry, of playing with words, as a show of the poet's intellect... or ironic wit'. Poëzie moet 'existential' zijn.

Shara McCallum

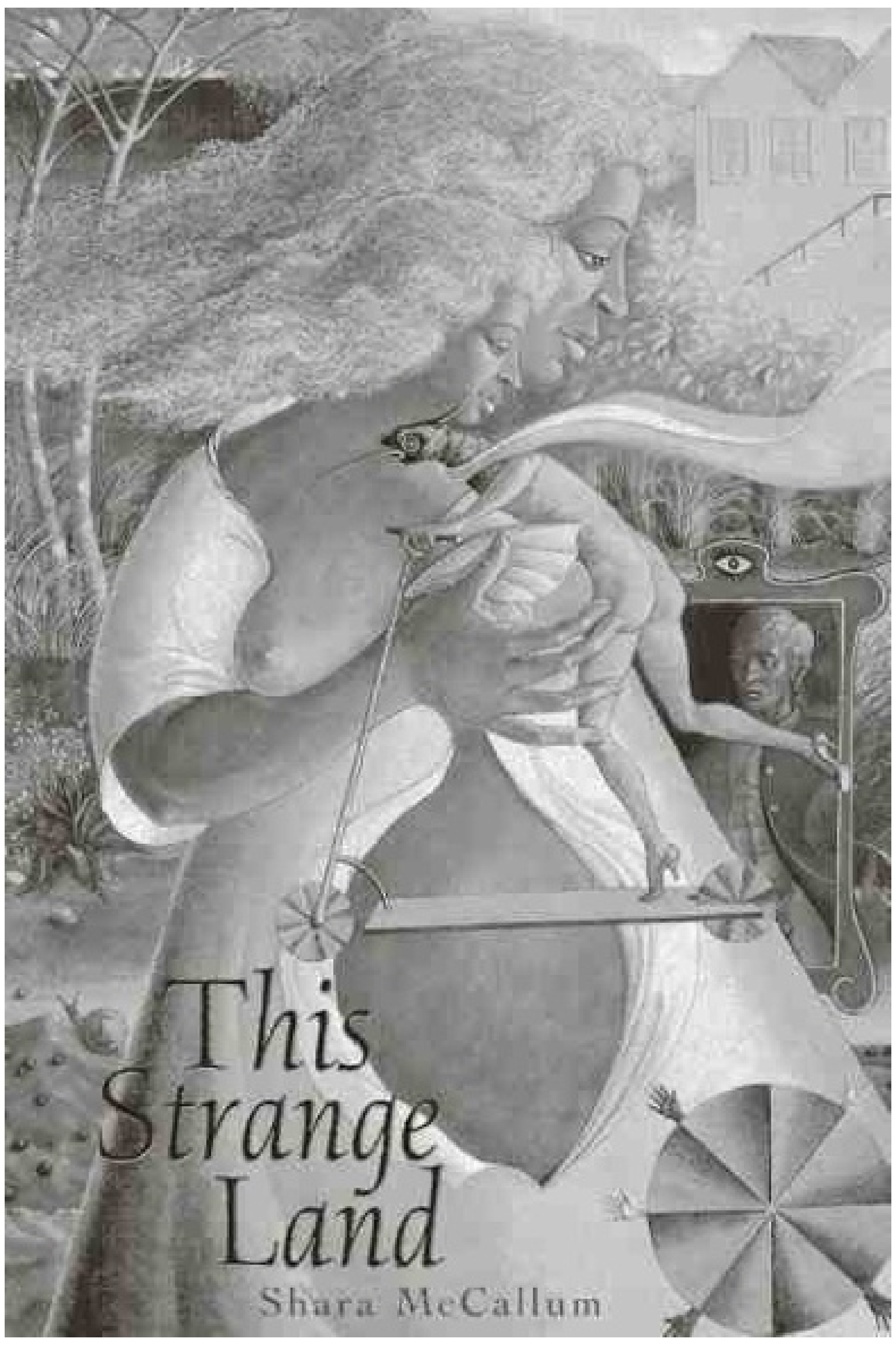

Octavio Paz heeft mythische metaforen, metaforen met een krachtige lading dus, eens in een drietal categorieën geplaatst. De metaforen van het heimwee naar het verloren paradijs: de onschuld en de bomen langs de eeuwig stromende vruchtbare rivieren. Die van de angst voor de ontaarding van ons bestaan in een hel, zoals de barre woestijn, het 'wasteland', de schreeuw van Munch of de vrouw van Lot als zuil van zout. En tenslotte de metaforen van de 'toekomst van de toekomst': licht om te zien en water om te reinigen en te verbinden. Dat zijn de metaforen die domineren in het werk van Shara McCallum.

In 'This Strange Land' staat het licht om te zien en dingen te benoemen zoals ze zijn, centraal. De bundel opent met een indrukwekkende 'psalm om Kingston niet te vergeten' (naar analogie van psalm 137):

City that lives under a long-memoried sun
Where the gunmen of my childhood have been replaced
By dons that rule neighborhoods as fiefdoms, where violence
And beauty still lie down together. City of my birth -
If I forget thee, who will I be, singing the Lord's song in this strange land?

Geen angst voor de hel, geen heimwee naar een verloren paradijs, wel de vraag wie ik en wij samen zullen zijn in dit vreemde land dat in feite ons aller land is.

Dan volgen drie hoofdstukken. Eerst 'Dear History', de gewelddadige geschiedenis van het land dat met de komst van de nationalistische en socialistische Manley in een moeras van uitzichtloosheid werd gesleurd... 'dear history'. Toen Manley kwam en de natie aan geweld kapot ging, toen de dichter Mikey Smith in het geweld het leven liet (wat een prachtig gedicht 'de parabel van de stenen', ter ere van hem!) stierf Bob Marley aan kanker. Synchroniciteit biedt vaak een sterke metafoor. Er gebeurden veel dingen die zij toen als klein meisje niet wist. De duisternis onttrok veel aan het oog:

I did not know death
Would find someone
For wearing the wrong colour smock
In the wrong part of town

Er werd ook een vrouw verbrand. Dat was zichtbaar in de nacht. Als een schreeuwende ster aan de nachtelijke hemel. Nu komt alles aan het licht. We kunnen zien en weten.

Zoals Miss Sally, de hoofdpersoon in enkele ontroerende gedichten, in Jamaicaans patois, over een vrouw die met haar volkswijsheid de gebeurtenissen tracht te duiden om er praktische lessen uit leren. Lieve hemel, neem Miss Sally and Fowl Run, waarin van politici geen spaan overblijft. De politicus kan het in zijn zak steken. Dat is ook precies het thema: de zak van de politicus.

Het tweede hoofdstuk, 'Fury', gaat over haar zoektocht naar identiteit. Sommige gedichten (Seagrape bijvoorbeeld) lijken naar Derek Walcott's bundel Sea Grapes (1976) te verwijzen. Bij Walcott openbaart zich een nostalisch terugverlangen naar het verloren paradijs alsof daar de sleutel ligt die toegang geeft tot onze identiteit, terwijl McCallum de activiteit van het verwerken van de verleden tijd als het existentiële moment bij uitstek ervaart. Veel van haar regels munten uit door eenvoud en dat zijn vaak de meest treffende:

I thought I could stand to look
Into the centre of myself
And not fall in...

Dergelijke regels maken mij als lezer nieuwsgierig en ik wil graag verder lezen.

Het laatste hoofdstuk 'Dear hours' gaat over moederschap, als Jamaicaanse in Noord-Amerika kinderen opvoeden... in welke wereld eigenlijk? En wat gebeurt er met mij?

'Motherhood: rowing away from the shore'...

En over kinderen:

'In fairy tales, the child is trapped
Within the refrain: motherless, motherless

In myth, the child is set adrift, left to water's
Blind grace, the current's whims

Ik heb lang zitten nadenken over dit hoofdstuk, vol met observaties, twijfels en gedachten, hoop en vrees. De golven zijn hoog en de koers is onzeker. Het is alsof ze zelf ook niet goed weet waarheen zij op weg is. Dat brengt ze expliciet onder woorden:

I am a bird with stones in its beak
Warbling an awful tune

Want dat zijn we allemaal.

Bij McCallum geen enkele behoefte om te zoeken naar 'wortels', of naar zoiets kleingeestigs als de 'eigen cultuur', die moet worden beschermd en gekoesterd alsof iemand daarmee geholpen zou zijn. De hele wereld is bezig zich te creoliseren en dus een vreemd land te worden. Of beter, we realiseren ons hoe vreemd en onkenbaar onze werkelijkheid is.

I turn to see the woman I've become
reflected in the window's glass: a stranger
moving her finger across my cheek, trying to decode
an old storey, etched as if in Braille on my flesh

Een schitterende bundel die met zijn verrassende metaforen sterk aan het denken zet. Jamaica op zijn best.

Gedichten van Shara McCallum:
This Strange Land (Alice James Books, 2011)
Song of Thieves. (2003)
The Water Between Us (1999)

Leesvoer

Bonita Avenue

Joni Sigerius, de dochter van de rector magnificus van de Twentse universiteit, drijft samen met haar vriend Aaron een handeltje dat ze maar liever voor haar krachtige en briljante vader verborgen houdt.

Het is in het jaar van de vuurwerkramp dat ook in het gezin de boel explodeert. Niet alleen lopen Joni en Aaron tegen de lamp, die zomer komt ook de enige en echte zoon van Sigerius vrij uit de Scheveningse gevangenis.

Acht jaar later pas – Joni verdient inmiddels miljoenen in Los Angeles – verneemt Aaron wat er zich in 2000 werkelijk heeft afgespeeld.

Peter Buwalda schreef een meeslepende debuutroman over noodlot en verval, idylle en schoonheid.

Titel: Bonita Avenue
Auteur: Peter Buwalda
Uitgever: De Bezige Bij
ISBN/EAN: 9789023457299

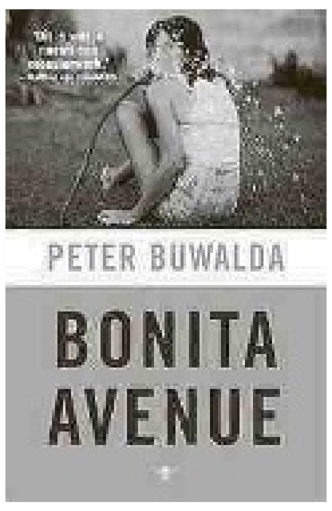

Ars Poëtica

De moeder

Spreekt de treurende vrouw,
de vader dood,
mijn zoon mijn man,
er wordt gehuild dat de dood in mannenkleren
en dat de moeder een trotse vrouw,
dat ze op een voetstuk stond.

Men hoort de jammerklachten, men lacht
tot de tranen droog zijn.

Armando
Gedichten 2009.
Uitgever: Augustus
ISBN: 9789045703084

Armando won met de bundel Gedichten 2009 de VSB Poëzieprijs 2011. Op 25 januari wordt de winnaar van de VSB Poëzieprijs 2012 bekendgemaakt.

Huntu Kòrsou

‘Geen voornemens, maar keuzes’

De kerstperiode, de tijd van bezinning, is voorbij. Het nieuwe jaar is begonnen en wij staan even stil bij onze voornemens. Wat willen wij veranderen aan ons leven zodat wij ons een beter mens voelen? Meer sporten? Stoppen met roken? Minder hard werken?

Tekst: Shakti-Aroena Lakhi

Genoeg om op te noemen. Maar met alleen voornemens zijn wij er nog niet. Een duurzame positieve verandering teweegbrengen in ons leven vraagt aan ons om bewuste keuzes te maken. Keuzes die leiden tot actie waardoor werkelijke verandering de ruimte krijgt. Een katalisator voor het overgaan tot ‘de daad der verandering’ is in mijn optiek nog altijd inspiratie. Zo word ik bijzonder geraakt door mensen die hun medemens onvoorwaardelijk helpen om uit barre omstandigheden te komen. Het zijn de zonnestralen in onze samenleving, waar de kwetsbaren onder ons warmte van krijgen. Door hun actie voel ik kracht en hoop dat wij een stap dichterbij ons Dushi Kòrsou komen en ook ik als bewuste burger hieraan bij kan dragen.

Met mijn wekelijkse columns die als titel ‘Huntu Kòrsou’ zal dragen, wil ik verhalen met u delen die mij in ieder geval de ‘zingeving’ laten zien een ‘conscious citizen’ te zijn. Ik heb deze titel gekozen, omdat ik met mijn columns u als lezer het gevoel van ‘happiness’ wil meegeven. Het gevoel voor inspiratie aan de ene kant, zodat u aan het einde van het verhaal keuzes kunt maken die leiden tot het ontwaken van de bewuste burger in uzelf. En aan de andere kant dat u samen met medeburgers hand in hand stappen kunt zetten om ons land tot een bruisende en co-creërende maatschappij te maken.

Laten wij ons op datgene richten dat een positieve impact heeft op ons leven. Focus op het halfvolle glas en niet het half lege! Kijk wat er goed gaat in uw leven in plaats van wat er slecht gaat. Want een positieve mindstyle draagt bij tot een gezonder leven en verkleint hiermee de kans op ziekten. Sluit u daarom aan bij de creatievelingen onder ons die ons reeds zijn voorgegaan in het scheppen van een gelukkige samenleving.

Kortom, met mijn wekelijkse verhalen wil ik u inspireren door middel van voorbeelden van initiatieven binnen en buiten Curaçao en u hiermee kunnen aanzetten tot het maken van bewuste keuzes.

En wat zijn die dan? Dit kunt u doen door eerst bij uzelf te rade te gaan wie u wilt zijn als mens en hoe u dit naar buiten toe uitdraagt. Hierdoor komt u erachter wat uw verantwoordelijkheid is als mens om zelf uw leven meer kleur te geven. En bepaalt u zelf welke stappen hiervoor nodig zijn. Neem ze klein, want het zijn juist de ‘simpele’ daden die het verschil in uw leven zullen maken. Zoals een glimlach naar een vreemde, het spontaan helpen van uw buur of complimenten geven aan uw kind dat hij het zo goed doet op school. Want wilt u een gelukkige samenleving? Zo ja, begin dan bij uzelf!

Ir. Shakti-Aroena Lakhi is voorzitter en medeoprichtster van Huntu Kòrsou, een stichting die duurzame ontwikkeling op Curaçao bevordert door onder meer kennisuitwisseling. Meer info: www.huntu-korsou.org.

Huntu Kòrsou

Spotlight op dieren

Spirocerca Lupi

Vrijwel iedereen weet dat onze huisdieren last kunnen hebben van een wormbesmetting. De vier gangbare maag/darmwormen zijn lintworm (krijgt het dier via vlooien), spoelworm (pups al vaak via de moeder), zweepworm en haakworm (geeft vaak bloederige diarree).

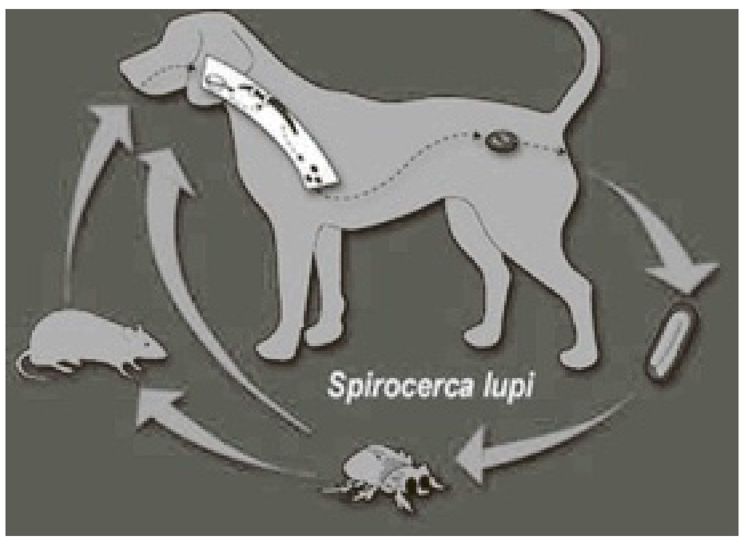

Tekst: Margot Hack

Er blijkt echter nog een andere worm te zijn op Curaçao die voor serieuze problemen kan zorgen. Dit is de Spirocerca Lupi, ook wel de slokdarmworm genoemd. Volwassen Spirocerca Lupi zijn helderrode wormen waarvan de mannetjes 40 mm kunnen worden en de vrouwtjes 70 mm. Normaal gesproken komen ze voor in knobbels in de slokdarm, maag- of aortawand. Infecties met deze worm worden normaal gesproken gezien in de zuidelijke staten van de Verenigde Staten als ook in de meeste tropische regio’s wereldwijd.

Honden worden geïnfecteerd door het eten van de tussengastheer (meestal mestkevers) of transportgastheer (onder meer kippen, reptielen zoals hagedissen en leguanen, of knaagdieren (ratten en muizen). De larven migreren via de wand van de thoracale aorta, waar ze meestal gedurende drie maanden verblijven. Eitjes kunnen eventueel uitgescheiden worden in de ontlasting vijf à zes maanden na infectie.

Symptomen

De meeste honden met een Spirocerca-infectie vertonen geen klinische symptomen. Wanneer de schade in de slokdarm erg groot is, zal de hond moeite krijgen met slikken en daarbij gaan braken na het eten. Deze dieren kwijlen ook veel en zullen uiteindelijk vermageren. De schade in de slokdarm is dan meestal kwaadaardig ontaard. Daarnaast kunnen er ook ontstekingen van de wervels gaan ontstaan of verdikkingen van de poten die karakteristiek zijn voor botproblemen met botvorming. Deze klinische symptomen zijn suggestief voor spirocercosis (besmetting met de Spirocerca-worm) geassocieerd met nieuwvormingen in gebieden waar de parasiet voorkomt.
Af en toe gaat er spontaan een hond dood door een massieve bloeding in de borstholte nadat de aorta gescheurd is door de hoeveelheid wormen in de aortawand.
Kwaadaardige tumoren in de slokdarm, vaak met uitzaaiingen, kunnen soms toegeschreven worden aan een besmetting met deze worm.

Diagnose

Diagnose is erg lastig omdat de eieren slechts sporadisch aan te tonen zijn in de ontlasting (ze zijn maar 11-15x30-37 μm groot en worden niet vaak uitgescheiden). Soms kan er op een röntgenfoto een dichte massa te zien zijn in de slokdarm die suggestief kan zijn voor een knobbel met deze worm. Helaas is er een contrastvloeistoffoto nodig om de diagnose met meer zekerheid te stellen. Er zijn geen bloedtesten die uitsluitsel geven en vaak zijn de ontstane tumoren de enige aanwijzing voor besmetting.

Volgende week zal ik u vertellen of er mogelijkheden zijn om een besmetting te voorkomen.

“Bij een gebroken poot is het maken van een röntgenfoto altijd noodzakelijk anders kan de behandeling nooit goed gedaan worden!”

Dierenartsenpraktijken Vredenberg, Ronde Klip, Tera Kora en Comenencia
Tel: 737-2185-737-3202

Margot Hack is dierenarts te Ronde Klip

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL:
3. Aansporing; 5. ik (Lat.); 10. om die reden; 12. negendaags gebed; 13. spook; 16. nalatig; 17. bloem; 18. denkbeeld; 20. withandgibbon; 22. berucht; 26. uit Vlaanderen; 29. kruis; 30. gewas; 31. gokgelegenheid; 34. verbijsterd; 37. hoeveelheid; 39. Europeaan; 40. gereedschap; 42. beletsel; 43. geschikt voor de was; 45. bot; 46. aaskever; 47. dierengeluid; 48. jong dier.

VERTICAAL:
1. Adellijke personen; 2. houten vloerbedekking; 3. fijn; 4. van geringe breedte; 6. wildebeest; 7. familielid; 8. spoedig; 9. plotseling; 11. kaartenboek; 14. troefkaart; 15. afstammeling; 19. herkauwer; 21. hertachtig dier; 23. windrichting; 24. uitroep van berusting; 25. droog en korrelig; 26. insect; 27. droogoven; 28. honingdrank; 31. gevrijwaard tegen risico; 32. doelverdediger; 33. giftige slang; 35. iets dergelijks; 36. gebrek; 37. buidel; 38. bijbelse figuur; 40. lichtkring rond zon of maan; 41. grassoort; 43. vaste regel; 44. spinnenwebdraad.

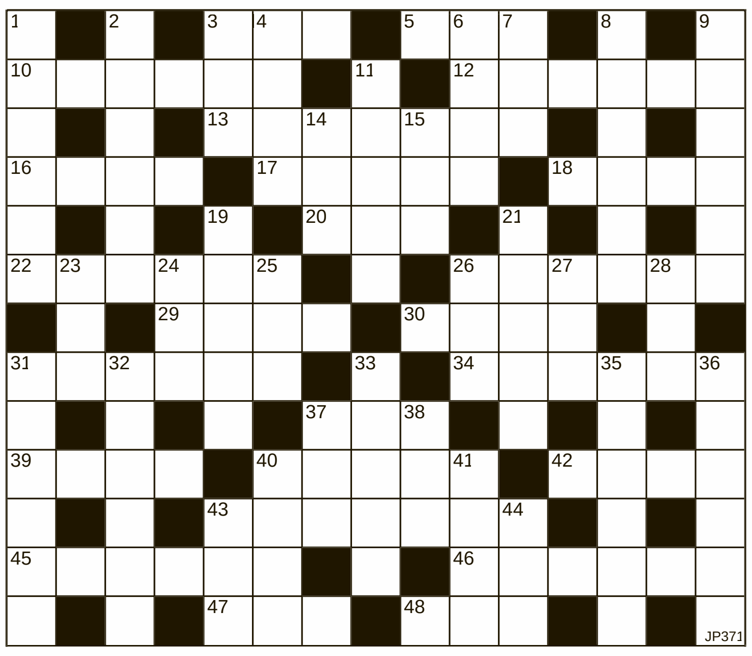

JP371

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

C. de Waal
Venezuelastraat 5
Aruba

Noraima Priest
Uteweg 20
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

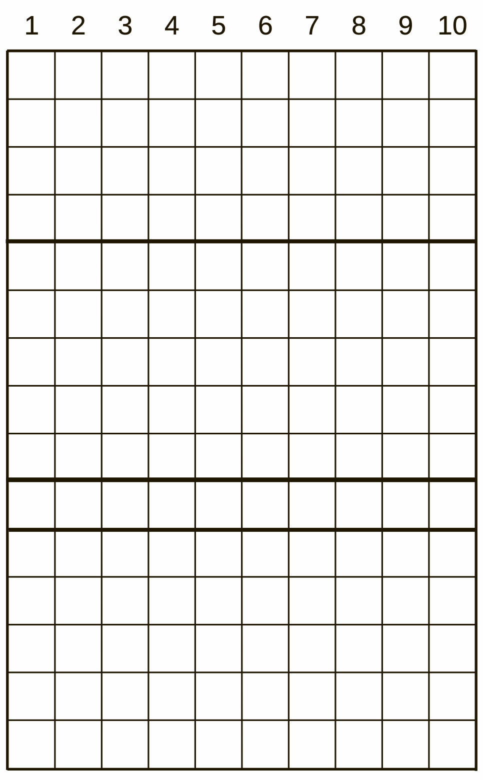

1. Uitstekend, valse haardos, africhter van paarden;
2. spoorstaaf, onzin, op deze plaats;
3. delfstof, vis, lange winterjas;
4. babybedje, voordeel, niet veel;
5. vlug, een weinig scheel, afbreken;
6. luizenei, jaargetijde, scène;
7. kasteel, greppel, immer;
8. rijstbrandewijn, hijswerktuig, Eskimokleding;
9. zangstuk, allerlei, mededinger;
10. welige groei, sleepnet, ijzeren spijltje.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

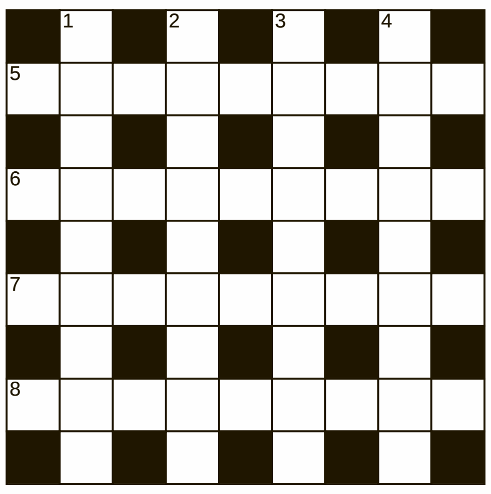

Horizontaal:
5. Niet laten! (7);
Actieve uitvoerder (6);
6. Steek de lont erin voor een explosie! (5);
Doorzichtig weefsel? (8);
7. Hij voelt zich als een vis in het water (4);
Het vat van de toekomst (7);
8. Voornaam in het hart van een terreingeoloog (4);
Vettig wordt de aarde bezongen (7).

Verticaal:
1. Proef het neusje van de zalm! (4);
Geldstaat (8);
2. Verlof voor een jongen van de zending (8);
Zij hoort in een modieuze groepering (4);
3. Geslagen glas (4);
Dat muziekgezelschap is aantrekkelijk voor dames (8);
4. Eindeloze geest van een bandje (4);
Slaan op een beker en prijzen (7).

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

A	W	R	E	D	I	C	L	E	P	P	A	E
F	A	G	N	I	L	E	P	P	A	L	S	E
G	L	A	A	M	R	O	N	A	R	A	P	T
A	N	T	I	U	T	H	C	E	R	B	K	S
A	S	I	T	E	S	T	E	J	A	E	T	E
N	I	O	G	A	R	D	D	K	E	S	R	I
K	U	E	O	IJ	E	E	B	R	N	P	E	G
N	R	E	V	L	T	E	T	E	S	O	E	R
A	G	R	E	R	E	S	I	O	P	S	P	E
B	N	T	L	S	D	D	N	I	E	T	D	N
L	E	N	T	N	G	G	G	E	T	B	N	E
E	L	I	I	A	U	E	S	U	T	U	A	N
S	O	W	D	U	B	A	R	R	E	S	H	R
S	K	D	R	A	M	U	E	R	R	R	O	E
O	I	E	S	I	T	R	E	P	X	E	V	K
M	P	M	A	L	P	M	A	D	K	I	W	K

Afgaan
Appelcider
Bakbeest
Barre
Eed
Expertise
Handpee
Intree
Jetset
Kernenergie
Kolengruis
Kostenstijging
Kwikdamplamp
Middagdienst
Mosselbank
Onguur
Paranormaal
Postbus
Rechtuit
Reuma
Slappeling
Spetter
Stee
Vreugdeloos
Windstreek

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

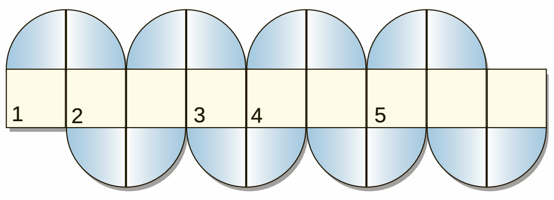

1. Evenzo; 2. paria; 3. uitroep bij de jacht; 4. muziekinstrument; 5. beminnelijk.

© Puzzelland/120107

SUDOKU

	8	5	6	2			7	
	9	4			1	3		2
7				3	8		4	
			7	8			6	
	5	1	4					8
				1		9	5	
			8			4		5
	6		2					
9					3		2	

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige keer

5	8	9	3	4	1	7	2	6
1	7	6	5	2	9	4	3	8
3	4	2	6	7	8	1	5	9
2	1	5	7	8	4	9	6	3
8	9	3	1	5	6	2	4	7
7	6	4	9	3	2	5	8	1
4	3	1	8	9	5	6	7	2
6	5	7	2	1	3	8	9	4
9	2	8	4	6	7	3	1	5

OPLOSSINGEN VAN VORIGE KEER

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 3. Ski; 5. pro; 10. condor; 12. undine; 13. looneis; 16. raid; 17. mozes; 18. azie; 20. red; 22. monade; 26. leggen; 29. loon; 30. jura; 31. sirius; 34. walvis; 37. aal; 39. akte; 40. maner; 42. meta; 43. kariboe; 45. karper; 46. cineac; 47. uso; 48. aks. VERTICAAL: 1. Schram; 2. inzien; 3. sol; 4. krom; 6. ruis; 7. ons; 8. zigzag; 9. seleen; 11. inzet; 14. oor; 15. eed; 19. adour; 21. oeral; 23. obi; 24. ali; 25. eos; 26. luw; 27. gal; 28. eli; 31. slacks; 32. retort; 33. hanig; 35. vlegel; 36. seance; 37. aar; 38. leb; 40. mars; 41. rock; 43. keu; 44. eis. Crypto-overlapper: Horizontaal: 5. fikkiezen; 6. brulapens; 7. mafspelen; 8. hogemengd. Verticaal: 1. Bierkanon; 2. akelaster; 3. wespieren; 4. beenveego. Anagram: goor-gloor-Oorlog; taag-tanga-Garant; neer-rente-Entree; jaar-ranja-Najaar; deel-leeds-Deksel; ding-nodig-Indigo; eens-seine-Eosine; neon-noden-Nandoe; elan-panel-Slapen; teil-titel-Toilet. Gevraagd woord: OGENDIENST Woordzoeker: GROSSIERSPRIJS Puzzelslang: 1. Keel; 2. luzerne; 3. eend; 4. datgene; 5. estland. Het sleutelwoord luidde: KLEEDGELD

‘Middeleeuws’

Een middeleeuws ogend land waar naar verluid lang, zeer lang geleden dat wanproduct, de kwelgeest der pubers de algebra werd uitgevonden en dat als belangrijk kruispunt van verschillende culturen in het Midden-Oosten fungeerde. Jemen, het land waar de zon als troost altijd ‘aan de juiste kant’ opkomt.

Tekst: Hans Vaders Foto’s: Archief

De Romeinen noemden het ‘Arabia Felix’, het vruchtbare Arabië, dit in tegenstelling tot ‘Arabia Deserta’, het woestijnachtige vrijwel onbewoonde noorden. Jemen, het land met het enigszins tegenstrijdig aandoende motto ‘Allah, vaderland, revolutie en eenheid’.

Het zal de gastronomen onder ons minder bekend zijn, maar de Jemenitische keuken wijkt totaal af van het gebodene in de Arabische wereld en de cuisine van het Midden-Oosten in het algemeen. Daarnaast, om de verwarring nog verder te vergroten, het is maar in welke regio van Jemen je verkeert om daar te delen uit wat de pot schaft. En dit gebeurt vrijwillig of niet, want het aantal ontvoeringen op buitenlanders als drukmiddel om de regering tot een andere koers te dwingen rijst nog steeds de pan uit.

Maar goed, kip en lamsvlees, bereid met zuiver plantaardige olie, worden vaker geconsumeerd dan rundvlees, want deze delicatesse is voor de meeste straatarme Jemenieten veel te duur. En natuurlijk wordt er in de kuststreken bij de Rode Zee veel vis gegeten. Dit gaat gepaard met het ruime gebruik van hawayij, een specerijenmengsel op basis van anijszaad, gember, cardamom en venkel.

Daarentegen zijn kaas, boter en andere zuivelproducten geen gemeengoed in het dagelijkse dieet, hoewel in sommige dorpen de liefhebbers van karnemelk volledig aan hun trekken komen. Die wordt van ‘s morgens vroeg tot ‘s avonds laat gedronken wanneer de zwarte thee en de verdovende qat op zijn.

Ofschoon dus iedere regio zijn eigen varianten kent wordt saltah beschouwd als het nationale gerecht bij uitstek. De basis is een bruine vleesbrij van Turkse origine, maraq genaamd, een klonter fenegriekschuim en sahawiq, een mengsel van vermalen chilipepers, tomaten, knoflook en kruiden. Hierbij worden rijst, aardappelen, scrambled eggs en groenten gegeten, waarbij als inventief eetgerei een stuk brood wordt gebruikt om de maaltijd gezamenlijk te nuttigen.

Kortom, culinaire hoogstandjes vallen er in Jemen niet te verwachten. Het is momenteel een van de armste en minst ontwikkelde landen in de Arabische wereld met een officieel werkloosheidspercentage van 35 procent, een jonge slecht opgeleide bevolking die nog steeds groeit met een gemiddelde van vijf kinderen per vrouw, de corruptie alom tiert en met schamele oliereserves die volgens insiders rond 2017 uitgeput dreigen te raken. Dan valt het slecht op de maag om uitbundig te gaan tafelen.

Gelukkig heeft Jemen ook zo haar boezemvrienden die voornamelijk in de voormalige Sovjet-Unie en in China te vinden zijn, met tegenwoordig de Verenigde Staten als goede derde. Zo zet China zich in voor de uitbreiding van de internationale luchthaven van hoofdstad Sana’a. Het lijkt het Caribisch gebied wel waar op de eilanden mede op initiatief van grootmacht China de ene na de andere luchthaven of cricketfaciliteit uit de grond worden gestampt. Maar nogmaals, specifiek voor het eten kunnen we het middeleeuwse Jemen gevoegelijk van de (menu)kaart schrappen.

KOOK MEE MET MAY

Linzenstoofpot

4 eetlepels extra virgin olijfolie
1 pond rund- of lamsvlees, in kleine stukjes gesneden
2 uien, schoongemaakt en klein gesneden
4 eetlepels verse fijngehakte cilantroblaadjes
1 cup linzen, afgespoeld
zout naar smaak
7 cups water
1 blik tomatenblokjes
1/3 cup witte rijst
4 eetlepels zhoug (recept hieronder)

In een pan met dikke bodem de olie verhitten en het vlees, de ui en de cilantro boven een middelmatig heet vuur bakken. De linzen, het zout en het water toevoegen en aan de kook brengen. Met de deksel op de pan 1 uur op een klein pitje laten pruttelen. De tomaten en de rijst toevoegen en 25 minuten langer laten pruttelen. Af en toe roeren en eventueel wat water toevoegen. De zhoug toevoegen of erbij en warm serveren.

Zhough
Zhoug is een hete pepersaus uit Jemen:
1 theelepel zwarte peper, 1 theelepel karweizaad, 1 theelepel corianderzaad, 1 theelepel kardamonzaad malen in een koffiemolen.
In een kommetje doen en 1 theelepel zout, 1/2 theelepel cayenne en/of twee fijngehakte hete pepers, 6 geperste tenen knoflook, de fijngehakte blaadjes van een bosje cilantro en een klein blik (ongeveer 150 ml) tomatenpuree toevoegen. Alles goed mengen.

Eet smakelijk!

May

WIJNADVIES

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Château Hortou

Druifsoort: Merlot, Cabernet Sauvignon, Cabernet Franc en Malbec
Streek: Côtes de Bourg, Bordeaux, Frankrijk
Kleur: Donker robijnrood
Geur: Rijp rood fruit, kruiderij en vanilla
Smaak: Zwarte bessen en kersen met een kruidige afdronk

Nu, een goed begin, een lekker stoofpotje voor goed geluk! En hierbij een prachtige wijn uit de Côtes de Bourg. De Côtes de Bourg ligt ten noordoosten van Pomerol en iets onder de Côtes de Blaye. Hier worden de wijnen van voornamelijk Merlot gemaakt. Deze wijn staat bekend als vol, maar zacht en rond. Château Hourtou ligt op een perceel van 44 hectare waarvan 27 aangeplant is met wijnstokken. De wijn is vol en mooi afgerond met de smaak van rijp rood en donker fruit. Dit wordt gecomplementeerd door de kruidige afdronk die de wijn net iets meer dimensie geeft. Een prachtige combinatie met de linzenstoofpot van May!

Santé!

LICORES MADURO

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store, Licores Maduro.

Het genot van wijn

‘Historisch, dramatisch, traditioneel’

Allereerst wens ik u een gelukkig nieuwjaar en de beste wensen voor 2012! Ik hoop dat u ook dit jaar van prachtige wijnen mag genieten en dit natuurlijk in het bijzijn van uw geliefden.

Tekst: Jorge Curiel

In de laatste weken van het afgelopen jaar liet ik enigszins mijn emotionele kant zien, mijn passie en liefde voor bepaalde streken die voor altijd indruk op mij hebben gemaakt. Ik ga nog even door, want er zijn er nog een paar.

De Moezel is wel bij uitstek het gebied dat het meeste zijn terroir reflecteert in z’n wijnen. De kop zegt het al, ‘historisch, dramatisch, traditioneel’, maar voor mij vooral dramatisch. De steile hellingen in de Moezel zijn bijna niet bewerkbaar, men moet handmatig plukken. Deze steile hellingen zorgen voor een snelle afwatering waardoor de wijnstokken hun wortels heel diep de grond in moeten sturen op zoek naar water. De bodems variëren hier enorm waardoor een groot diversiteit ontstaat van wijngaard tot wijngaard.

Sedimenten
Deze hellingen schijnen ooit oceaanbodems te zijn geweest waardoor er hiervan veel sedimenten en resten in de grond zijn overgebleven. Rood en blauw vulkanisch gesteente is heel gewoon.

Er zijn zelfs enkele wijngaarden waar de wijnstokken de wereldoorlogen hebben overleefd. Deze wijnen zijn natuurlijk erg prijzig. Dit zijn maar een paar voorbeelden waarom de wijnen uit deze streek zo bijzonder zijn.

Beroemdheid
Ook al worden ook rode druiven aangeplant, de witte wijnen geven de Moezel zijn beroemdheid. Maar ook, het zijn niet zomaar witte wijnen, de Riesling-druif is hier koningin! Denk niet alleen aan zoete Rieslings, ook de drogere wijnen uit dit gebied zijn ongelofelijk te noemen.

Ik heb de eer gehad om een van de meest erkende en gewaardeerde wijnmakers en tevens ook eigenaar van een wijnhuis te leren kennen. Hij vertelde hoe door de speciale klimatologische omstandigheden en de samenstelling van de bodems hun wijnen zo uniek zijn. Hijzelf was de negende generatie van zijn familie in het bedrijf. Nu volgt zijn dochter hem op en de traditie gaat door.

Maar oké, naast de speciale omstandigheden, het klimaat en de bodem, vraagt u zich waarschijnlijk af wat mij zo bijzonder leek inzake de wijn zelf.

Diversiteit
De Riesling-druif biedt veel diversiteit, een Riesling uit Californië is anders dan die van de Elzas en die van Australië of Duitsland natuurlijk. Maar de complexiteit en de onberispelijke balans van de Duitse Riesling uit de Moezel is niet alleen voor mij maar voor velen wat deze zo bijzonder maakt.

Ook maakt dit de wijn bijzonder geschikt voor wijn- en spijscombinaties. Iedere slok geeft u het gevoel van wauw!

Laat dit wel duidelijk zijn, ik praat wel over wijnen die geen supermarktprijskaartje hebben. Maar het is zeker de moeite waard. Maak een reis naar Duitsland, nog een wijngebied om te bezoeken. Dan kunt u zelf ervaren hoe ‘dramatisch’ het landschap is en hoe ongelofelijk goed de wijnen kunnen zijn.

Dus, kwaliteitswijn van de Moezel staat nu op uw lijstje om te proeven.

Alvast een goed weekend en tot volgende week!

Jorge Curiel is wijnspecialist voor Licores Maduro

ÑAPA Business

7 januari 2012

Leerplicht in praktijk

‘Onderwijs in de vuurlinie’

Ieder kind moet naar school. Er bestaat een leerplicht. De Staten van de Nederlandse Antillen stelden, naar aanleiding van de ratificatie van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, op 19 juli 1991 een Leerplichtlandsverordening vast. Deze zou vervolgens middels eilandsverordeningen op de afzonderlijke eilanden ingevoerd worden: op Curaçao op 2 december 1991, op Saba op 20 april 1994, op Bonaire op 12 augustus 1996 en op Sint Eustatius op 27 november 1997. Op Sint Maarten is de leerplicht officieel overigens nog niet voor alle leeftijden ingevoerd. De leerplicht geldt nu voor kinderen tot en met 12 jaar. In de komende jaren wordt de leerplicht voor kinderen tot en met 18 jaar wettelijk ingevoerd. Ook Aruba, dat sinds 1986 een aparte status als Land binnen het Koninkrijk geniet, kent officieel nog altijd geen leerplicht. Eind november 2011 verschenen er echter berichten dat de voorgestelde leerplichtwet nu maar eens van kracht moet worden. Intussen, vlak voor de jaarwisseling, heeft dat daadwerkelijk plaatsgevonden.

Tekst: Judice Ledeboer

Leerplicht is de wettelijke verplichting kinderen onderwijs te laten volgen. De leerplicht is er om het leerrecht van alle kinderen en jongeren te garanderen. Elk kind heeft recht op onderwijs en om dit ook in de praktijk waar te maken, werd de leerplicht ingevoerd. De toekomst van alle kinderen en jongeren begint namelijk op school. Het onderwijs streeft vele doelstellingen na, vanuit de fundamentele opdracht om alle jonge mensen de kans te geven hun eigen persoonlijkheid zo goed mogelijk te ontwikkelen op basis van een brede vorming. Ook tijdens het schooljaar is het voor leerlingen belangrijk om zo weinig mogelijk lessen te missen. Op die manier hebben ze het immers gemakkelijker om bij te blijven, is er meer tijd om moeilijke lesdelen in te oefenen en kunnen ze zich beter voorbereiden op toetsen en examens. Als leerlingen regelmatig naar school komen, krijgen leerkrachten een beter zicht op hun mogelijkheden en grenzen en kunnen zij gemakkelijker een persoonlijke band met hen opbouwen. Op school komen de leerlingen ook in aanraking met andere mensen waardoor ze sociale vaardigheden ontwikkelen.

Bekend is dat ieder kind zich wel eens verzet tegen school. Het idee dat ze uren achter elkaar stil moeten zitten, moeten luisteren en nadenken geeft jongeren soms het gevoel ‘gevangen’ te zitten. Het belang van scholing dringt nog niet tot ze door. Dat komt later pas. In positieve zin: dankbaarheid voor het afmaken van hun school en in negatieve zin: problemen met het vinden van werk of baantjes waarmee ze weinig verdienen omdat ze niet voldoende geschoold zijn.

Bij kinderen op de basisschool hebben de ouders nog voldoende gezag om hun kinderen naar school te krijgen, maar bij het voortgezet onderwijs loopt menig ouder tegen het probleem aan dat zijn (of haar) kind niet meer naar school wil. Maar de leerlingen moeten naar school, tot hun 18e jaar. De leeftijd voor de leerplicht is enige tijd geleden op Curaçao verhoogd van 16 naar 18 jaar omdat juist in de groep na 16 jaar het aantal drop-outs vrij groot was. Tieners die zwanger werden mochten niet meer naar school, maar dat is in principe veranderd, ook omdat ze leerplichtig blijven tot hun 18e. Toch zijn er scholen die jonge tienermoeders, die nog leerplichtig zijn, niet meer op hun school terug willen zien na de bevalling. De enige mogelijkheid die er dan is voor die meisjes is om naar een school te gaan waar ze wel ‘welkom’ zijn, maar die school kan onder hun leerniveau zijn. Die meisjes hebben echter geen andere keuze.

‘Niet leuk’

Waarom wordt de school soms als ‘niet leuk’ ervaren? Is er iets mis met de docenten? De manier van lesgeven? De lesstof? Moet het onderwijssysteem op de schop?

Er is in ieder geval grote zorg over de huidige leer- en lessystemen omdat er veel voortijdige schoolverlaters zijn en controle op schoolverzuim werkt niet goed of is niet aanwezig. In Nederland is het controlesysteem op schoolverzuim vrij goed georganiseerd en zijn er zelfs organisaties die met busjes langs de huizen rijden om leerlingen, die veelvuldig spijbelen, op te halen. De mensen die dat doen gaan soms zo ver dat ze zelfs tot in de slaapkamer komen om de leerling uit zijn bed te halen. Het mag natuurlijk niet gekker worden. Waar ligt de verantwoordelijkheid? Bij het kind? Waar blijven de ouders?

Marja van Bijsterveldt, Onderwijsminister in Nederland, lanceerde eind november 2011 een plan om ouders een contract te laten tekenen waarbij ze zich verbinden aan de school van hun kind om hun kinderen meer te steunen tijdens hun schooltijd. De reacties zijn verdeeld. Er zijn ouders die vinden dat de overheid zich niet mag bemoeien met de manier waarop ouders hun kinderen wel of niet ondersteunen. Directies van scholen, docenten, mentoren en andere begeleiders van leerlingen ervaren echter dat de school vaak als een soort opvang gezien wordt zodat de ouders overdag geen zorgen hebben over hun kinderen zodat ze kunnen werken.

Ook op Curaçao is er de wens om ouders meer te betrekken bij hun kind dat op school zit. Er zijn organisaties die zich ervoor inzetten om ouders meer bewust te maken om deel te nemen in oudercommissies en om ouders te stimuleren meer belangstelling te tonen voor hun schoolgaande kinderen en wat ze op school leren en doen. Het is bijna het trekken aan een dood paard, want het interesseert veel ouders niet wat er op de scholen gedaan wordt. Ook hier weer komt de vraag naar voren: waar ligt de verantwoordelijkheid van de ouders?

Hervormingsplannen

Ieder jaar komen onderwijsministeries met nieuwe hervormingsplannen. Dit leidt tot veel onrust bij scholen omdat ze weer op andere leersystemen moeten overgaan. Er is dikwijls geen tijd om die systemen te implementeren, docenten raken overspannen van al het werk en de vergaderingen en de meeste energie gaat naar het in toom houden van grote klassen met jongeren, die niets liever willen dan zo snel mogelijk naar buiten gaan.

De stichting voor Rooms Katholiek Onderwijs (RKO) presenteerde aan het begin van dit schooljaar een nieuw beleidsplan waarin speciale aandacht wordt gegeven voor de richting die het RKO de komende jaren op wil gaan. Het gemeenschappelijk doel en programma zijn gericht op een drieluik: 1. Een open, interactieve professionele organisatie op alle niveaus, 2. Kwalitatief en waarde(n)vol katholiek onderwijs voor alle leerlingen, 3. Participatie van alle betrokkenen in en rond de scholen en van de samenleving.

Het RKO wil daarbij kijken naar trends en ontwikkelingen in de samenleving, het onderwijsbeleid van de overheid en de wensen en behoeften van ‘onze’ belanghebbenden. De duizenden leerlingen die nu op school zitten moeten straks de banen gaan vervullen van de huidige werknemers. Ze zullen in de toekomst bedrijven moeten leiden, ouderen gaan verzorgen en het land leiden.

Leren denken

Er wordt bij het ontwikkelen van nieuwe onderwijssystemen helemaal voorbij gegaan aan wat het werkelijke doel is van onderwijs, van kleuterschool tot de universiteit. Het is belangrijk dat de scholieren leren denken. Dit betekent dat er aandacht moet zijn voor de ontwikkeling van bepaalde competenties. Niet alleen bij de leerlingen, maar ook bij het onderwijzend personeel, dat een ander ‘soort’ jongere mensen les moet geven.

De jongeren die nu op school zitten zijn anders dan de jongeren 25 jaar en langer geleden. De jongeren van nu groeien namelijk op in het computertijdperk. Om deze nieuwe generaties te helpen ontwikkelen zal het onderwijs drastisch moeten veranderen.

In het land van het ontwikkelen van onderwijsmethodes is men ervan overtuigd dat het belangrijk is om ‘kennis’ te leren. Natuurlijk moet dat ook, want veel van de menselijke activiteit vereist specifieke kennis, ervaring en vaardigheid. Kennis is de beheersing van een aantal basiszaken, zoals het fatsoenlijk kunnen spellen van woorden, het ontleden van zinnen, het redelijk uit het hoofd kunnen rekenen. Maar er moet ook geleerd worden om na te denken, om verbanden te kunnen leggen, om op lange termijn te kunnen denken en om te kunnen plannen en organiseren.

Enige aanpassing in de manier om kennis over te brengen lijkt een vereiste. Het onderwijzend personeel zal een omslag moeten maken in de wijze van lesgeven, want het lesgeven volgens het hiërarchische leersysteem, waarbij telt ‘ik zeg hoe het moet’ en ‘jij doet wat ik zeg’ werkt niet meer. Dit betekent niet dat er geen gezag van de docent moet zijn.

Competenties

Terugkomend op het ontwikkelen van competenties bij leerling en onderwijzer het volgende. Belangrijke competenties die ontwikkeld moeten worden, spelenderwijs, learning by doing bij leerlingen zijn onder meer: luisteren, communiceren (leren zeggen wat je wilt zeggen / leren vragen te stellen), samenwerken, empathisch handelen, doorzettingsvermogen en assertief handelen (voor jezelf opkomen). Onderwijzers en docenten zullen over de volgende competenties moeten beschikken: motiveren, communiceren (duidelijk overbrengen wat je wilt overbrengen), organiseren en plannen, leiding geven, snel schakelen en over goede sociale vaardigheden beschikken om de jongeren te bereiken.

Een groot sociaal en maatschappelijk probleem zijn de huiselijke omstandigheden die de jongeren geen veilig nest bieden. Scholen zullen daar op moeten inspelen door de jongeren te begeleiden in hun ontwikkeling. Het ziet er naar uit dat er in de toekomst psychologen aan de scholen verbonden worden en daar ook dagelijks aanwezig zijn om kinderen met problemen op te vangen, want docenten zijn daar niet voldoende in opgeleid.

Het is duidelijk dat het niet langer kan gaan zoals het nu gaat en er moet daarom nu voor de lange termijn gedacht en gehandeld worden. Ouderwetse gedachten over manieren van lesgeven kunnen aangepast worden anno 2012, want discipline moet er zijn. Niet vanuit machtsvertoon omdat men ‘de baas’ wil zijn, maar vanuit respect naar alle betrokkenen. Medewerking en samenwerking van alle betrokkenen is een eerste vereiste. En wel met spoed, want ieder jaar beginnen er weer honderden vierjarigen met volle moed aan hun schooltijd. Ze dromen van een baan als piloot, brandweerman, politieagent, juffrouw op school of verpleegster, maar dan moeten ze wel hun school afmaken. Controle op uitval moet aangescherpt worden. Het is niet anders. Goed onderwijs behoort tot een van de Rechten van het Kind en dat moet men voor ogen blijven houden. Onze jeugd is onze toekomst.

Regio

Economie Brazilië presteert goed

In 2011 groeide de Braziliaanse economie met minder dan de helft van de 7,5 procent van het jaar daarvoor. Voor een land dat kampt met veel barrières op het gebied van productiviteit en concurrentie, is dat echter een uitzonderlijk goede prestatie.

De basisrentevoet van 11 procent is de hoogste in de wereld in reële termen. De belastingdruk is hoog. De belastingontvangsten bedroegen vorig jaar 35 procent van het bruto binnenlands product (bbp). Dat is veel hoger dan in de rest van Latijns-Amerika en het komt dichter bij de belastingdruk in Europese landen, maar zonder het bijbehorende sociale welvaartsniveau.
Brazilië heeft te kampen met een enorm bureaucratisch apparaat dat belemmerend werkt voor het bedrijfsleven en de kosten van transport zijn relatief hoog vanwege de precaire infrastructuur en de hoge brandstofprijzen.
De plaatselijke munt, de real, is in de afgelopen jaren sterk overgewaardeerd ten opzichte van de dollar. Het gevolg is dat de export in verschillende sectoren is afgenomen en de import toegenomen. Producenten waarschuwen voor 'premature de-industrialisatie' als gevolg van de onbalans in de wisselkoers.

Protectionisme

Luiz Aubert Neto, hoofd van de Braziliaanse Associatie voor Machines en Materialen (Abimaq), zegt dat in 2005 60 procent van de machines die werden verkocht op de binnenlandse markt, gemaakt waren in Brazilië. Nu is dat nog 40 procent. De export van de sector daalde met 27,7 procent tussen 2008 en 2010, terwijl de import steeg met 14 procent.
De Braziliaanse minister van Financiën, Guido Mántega, voorspelde een jaar geleden een 'valutaoorlog'. Sommige landen devalueren hun munt om hun concurrentiepositie te versterken, een kwestie waar de Wereldhandelsorganisatie (WTO) zich volgens hem over moet buigen.
Onder druk van fabrikanten en cijfers die erop wijzen dat de Braziliaanse export steeds afhankelijker wordt van landbouwproducten en minerale grondstoffen, heeft de regering protectionistische maatregelen goedgekeurd. Zo komen alleen voertuigen waarvan 65 procent van de onderdelen uit Brazilië komt, in aanmerking voor lagere belasting.
Ondanks alle hindernissen, is Brazilië een van de landen die de meeste buitenlandse investeringen aantrekt. Het land verdrong volgens het Britse Centre for Economics and Business Research (CEBR) onlangs Groot-Brittannië als zesde economie in de wereld.

Kansen voor de bouw

Brazilië is een van de opkomende BRICS-landen (Brazilië, Rusland, India, China en Zuid-Afrika), maar blinkt niet uit in economische groei. De groei van het bnp was gemiddeld 4 procent tussen 2003 en 2010, tijdens de twee termijnen van de voormalige president Luiz Inácio Lula da Silva.
Dat groeipercentage ligt dichtbij het wereldwijde gemiddelde voor dezelfde periode. Diverse Latijns-Amerikaanse landen streefden Brazilië hierin voorbij. De interesse van investeerders, economen en internationale autoriteiten in het land is te verklaren uit de omvang van de binnenlandse markt. Brazilië telt 192 miljoen inwoners en kende een goede economische ontwikkeling.
In sommige delen van het land, zoals het noordoosten en de Amazonestaat Rondônia, is bepaald geen sprake van deïndustrialisatie. De industrialisatie is hier juist in volle gang, hoewel op een ouderwetse manier, aangejaagd door olie en metaal en niet door elektronica of nieuwe technologie.
In het droge, verarmde noordoosten worden olieraffinaderijen, staalfabrieken en scheepswerven gebouwd. Ook dit stimuleert de economische groei.
Inadequate infrastructuur belemmert het concurrentievermogen maar biedt ook kansen voor de bouwsector. Er worden wegen, spoorwegen, havens en bruggen gebouwd, of ze worden uitgebreid en gerepareerd. Daarnaast wordt gewerkt aan sociale huisvesting.

Slecht onderwijs

Het grote aantal projecten vraagt om opgeleid personeel dat niet altijd voorhanden is. De slechte kwaliteit van het Braziliaanse onderwijs is eveneens een hindernis voor de ontwikkeling en het concurrentievermogen.
Van de 65 landen die door het Programme for International Student Assessment (PISO)zijn doorgelicht, bungelde Brazilië bijna onderaan de lijst, vooral op het gebied van wiskunde. Om aan de vraag tegemoet te komen, worden technische scholen opgezet. Bedrijven verzorgen ook zelf cursussen voor werknemers die aan infrastructuurprojecten werken.
"Het onderwijs gaat vooruit, omdat er vraag naar is", zegt Fernando Freire, hoofd van de stichting Joaquim Nabuco in de staat Pernambuco, een van de staten waar de industrialisering het snelst gaat.
Economen zien echter nog een andere Achilleshiel voor Brazilië: het gebrek aan technologische innovatie. Hoewel de wetenschappelijke productie in de afgelopen jaren is toegenomen, gemeten naar het aantal academische publicaties, loopt het land nog ver achter als het gaat om het aantal patentaanvragen. Andere landen die zich qua ontwikkeling op een gelijkwaardig niveau bevinden, doen dat beter.

Dalende werkloosheid

Veel kan gezegd worden over de inconsistenties in de Braziliaanse economie, vooral in sectoren die te kampen hebben met concurrentie van Chinese producten. Desondanks is Brazilië dichtbij volledige werkgelegenheid.
De werkloosheid daalde tot 5,2 procent in november, het laagste cijfer sinds 2002, toen het instituut voor statistiek ging werken met de huidige methodologie. Alle indicatoren wijzen op een afname van de ongelijkheid en de migratie uit arme regio's in het noordoosten naar beter ontwikkelde gebieden is tot stilstand gekomen.
De economie groeit ondanks hindernissen en de positieve sociale en politieke effecten zijn duidelijk merkbaar, hoewel de groei niet zo spectaculair is als in China of sommige Latijns-Amerikaanse landen zoals Peru. In dat land vertrok president Alan García in juli vorig jaar met weinig steun van het volk, terwijl het land sterke economische groei kende.

In Brazilië lijkt het omgekeerd. President Dilma Rousseff is ongekend populair, net als de voormalige president Lula.

Mens & Werk

Tijd voor een goed gesprek

Leiding geven vraagt tegenwoordig andere competenties dan vroeger. Er vindt een duidelijke verschuiving plaats van aandacht voor het werkelijke 'leiding' geven naar het begeleiden van werknemers in hun functie, waarbij de leidinggevende meer coachend werkt. Alleen met gemotiveerde, goed aangestuurde werknemers worden er doelen gerealiseerd en daarbij is de leidinggevende de centrale figuur binnen de groep en/of afdeling.

Tekst: Judice Ledeboer

Het is niet vreemd dat actief begeleiden van werknemers een zware klus is. Gedurende de dag gebeuren er allerlei dingen, soms zelfs hectische zaken en iedereen wil 'op tijd' naar huis. Het is een continu laveren met de tijd en met het voor elkaar krijgen van de werkzaamheden die er gedaan moeten worden. Op allerlei manieren worden de mensen afgeleid: mensen lopen in en uit, telefoons rinkelen en de e-mails stromen binnen. Soms lijkt het wel of er niet voldoende tijd is om het 'normale' werk te doen.

Daarom zijn er ook zoveel mensen die graag vroeg beginnen omdat ze dan niet gestoord worden door mensen, telefoons en e-mails die allemaal direct een reactie vragen. Feit is dat er doelen bereikt moeten worden en dat er orde moet komen in de 'chaos' van alledag.

En zo rijgen de dagen, weken en maanden zich aan elkaar en is er geen tijd om eens een goed gesprek te voeren met de werknemers. Met een goed gesprek wordt geen functioneringsgesprek bedoeld, want dat gesprek heeft een ander doel. Met een goed gesprek wordt het volgende bedoeld: een gesprek over het wel en wee van het werk op de werkvloer, aandacht voor de ervaringen met collega's en leidinggevenden, aandacht voor de thuissituatie en aandacht voor de wel of niet aanwezige stress die een werknemer ervaart. Een goed gesprek, een op een, met een werknemer geeft alle partijen rust en ruimte. Het vergroot de band tussen de leidinggevende en de werknemer. Een goed 'luisteraar' kan tussen de regels door heel veel informatie krijgen van de werknemer. Deze informatie is goed te gebruiken in het begeleiden, motiveren en aansturen van de werknemer.

Ook alledaagse 'ontmoetingen' in de gang en even een praatje maken helpen om contacten te versterken. Voor een leidinggevende is het belangrijk dat hij weet wat er leeft op de werkvloer, waar bronnen van ergernis zijn of wat spanning geeft. Hij moet er achter zien te komen wat er speelt en dat kan alleen door een goed gesprek met de medewerkers. Niet alleen een praatje, maar een gesprek waarbij men tot de kern van het probleem/de problemen komt. Ook praten over dromen en toekomstplannen van de werknemer geven de leidinggevende informatie. Misschien zijn er werknemers die ambities hebben, maar die daar niet over (durven) praten of de leidinggevende komt er achter dat iemand in zijn vrije tijd jongeren traint in een bepaalde sport. Deze werknemer beschikt dus over competenties die ook op het werk zijn in te zetten: organiseren en begeleiden bijvoorbeeld.

Duidelijk moet zijn dat de leidinggevende geen psycholoog is, maar tijdens het gesprek kan de leidinggevende wel doorvragen en er achter komen of er problemen zijn en wat voor soort problemen er zijn. Hij kan de werknemer steunen door deze door te verwijzen naar de vertrouwenspersoon op het werk.

Veel mensen ervaren een goed gesprek als een bedreiging en inbreuk op hun privacy als de leidinggevende doorvraagt naar emoties, privé-activiteiten en gezinssituaties. Als de werknemers geen vertrouwen in de leidinggevende hebben zullen ze ook niet snel het achterste van hun tong laten zien. Ieder mens heeft echter behoefte aan aandacht en belangstelling voor wie hij is en wat hij doet, maar men praat alleen over zichzelf als men de ander vertrouwt.

De taak van de leidinggevenden om een goed gesprek te kunnen voeren is een taak die niet iedereen goed kan uitvoeren omdat men bepaalde persoonlijke eigenschappen en competenties moet hebben om een goed gesprek te kunnen voeren. Een vriendelijke uitstraling is de eerste stap. Dat lijkt een beetje overdreven om dit te noemen, maar er zijn heel veel mensen die geen vriendelijkheid uitstralen maar eigenlijk wel vriendelijk zijn. Er zit echter een 'muurtje' tussen. Misschien een gevoel van het zich niet kwetsbaar durven opstellen of angst voor het eigen functioneren. Er zijn leidinggevenden die op posities zitten die ze eigenlijk niet aankunnen door gebrek aan kennis en door gebrek aan de benodigde competenties om die functie goed te kunnen uitvoeren.

Goed kunnen communiceren is een competentie die absoluut noodzakelijk is voor een leidinggevende én het tonen van empathie. Er zijn tegenwoordig heel veel boeken verkrijgbaar om hierover meer te lezen en er zijn ook trainingen te volgen om beter te leren communiceren, waarbij vooral goed luisteren een belangrijk element is. Zelfreflectie en kritisch kijken naar het eigen handelen helpt ook om meer open te staan voor een goed gesprek met de medewerkers. Het vergroot de band met elkaar en dat heeft altijd een positief effect op het werk en het prestatievermogen van de werknemers én van de leidinggevende zelf.

Over management

Organiseren, ondernemen, managen en leidinggeven

Excellencemodellen

Tekst: Jan de Ruijter

Bij de onderstaande vergelijking (figuur 1) van de managementmodellen die we tot nu toe beschreven hebben, valt het op dat de modellen van McKensey en van het Baldrige National Quality Program, afwijkingen met de voorgaande vertonen en die afwijkingen hebben destijds tot veel verwarring gezorgd bij managers en leidinggevenden. Omdat mensen dingen kennelijk beter onthouden wanneer die visueel weergegeven zijn, in figuurtjes worden managementmodellen veelal afgebeeld als in figuur 2.

In de jaren 80 kwam de enorme aandacht voor kwaliteit en de klant naar boven en dat moest tot uiting worden gebracht in de managementmodellen. De modellen van Fayol, Koontz, Drucker en het klassieke model, moesten dan ook als te simplistisch voor de steeds complexere managementmaterie in een snel veranderende wereld rond 1987 plaatsmaken voor het Amerikaanse Total Quality Management (TQM) model van de Baldrige foundation. De zeven aandachtspunten, criteria, van Baldrige zijn: 1) Leadership, 2) Strategic Planning, 3) Customer and Market Focus, 4) Measurement-Information -Analysis, 5) Human Resource Development, 6) Process Management en 7) Business Results.

Met TQM kunnen bedrijven hun concurrentiepositie verbeteren door de hoogst mogelijke graad van klanttevredenheid en klantenthousiasme. Omdat er in de jaren 80 nog geen eensluidende managementtheorie was, stuitte het nieuwe plaatje van het Baldrige-programma met heel nieuwe bolletjes, aanvankelijk op veel onbegrip en weerstand, doch al gauw werd het model door de hele wereld verspreid in vergelijkbare formaten zoals het EFQM van de European Foundation for Quality Management, het INK van het Instituut Nederlandse Kwaliteit en vergelijkbare formaten en namen in Singapore, Canada en Australië. De modellen zijn ontworpen om als een routekaart duidelijke richting te geven aan organisaties die hun functioneren willen verbeteren en een organisatie van wereldklassekwaliteit willen zijn. Nationale kwaliteitsinstituten gebruiken deze modellen om de kwaliteit en prestaties van bedrijven in hun land te verbeteren en daardoor de economie en de concurrentiepositie van hun land te verbeteren. De modellen worden tevens gebruikt om de vooruitgang bij bedrijven te beoordelen en verbeteringsactiviteiten te ontwikkelen waarbij succesvolle bedrijven als voorbeeldorganisatie onderscheiden kunnen worden met een kwaliteitsprijs. Door de vergaande verbeteringen die behaald werden, werd de naam TQM na verloop van tijd veranderd in Business Excellence, de verouderde naam managementmodel ging een tweede fase in als excellencemodel en de naam van het jaarlijkse bedrijfsplan of businessplan werd het jaarlijkse excellence plan. Excellence moet tot uiting komen in de wijze waarop resultaten bereikt worden dus de strategieën van het bedrijf, de manier van zakendoen, en het bereiken van resultaten voor alle stakeholders. De excellencemodellen geven met name de weg aan naar sociaal verantwoord ondernemen en functioneren, waarbij het bij alle resultaten om resultaten op lange termijn gaat.

Er zijn inmiddels meer dan 85 landen die via nationale business excellence organisaties het Baldrige-programma implementeren. De implementatie van de principes van het Baldrige-programma hebben aantoonbare impact op de winstgevendheid van bedrijven. Verkopen, exploitatiekosten, winstpercentages en R.O.I., vertonen dramatische verbeteringen bij bedrijven die tot de groep van 'award winners' behoren. Ook staat de sterke correlatie tussen klanttevredenheid en bedrijfswinst vast en is afdoende aangetoond. Nationale kwaliteitsorganisaties hebben alle tot doel om bedrijven aan te zetten tot activiteiten die leiden tot verhoogde tevredenheid van klanten, burgers en de totale samenleving. In alle landen hebben de kwaliteitsorganisaties een award-programma met de volgende doelstellingen:

- Het bewustzijn van kwaliteit en goed management in hun land te verhogen.
- De noodzaak en het belang van kwaliteit meer openbaar te maken.
- Het continu verbeteren van de kwaliteit van organisaties en management .
- De normen, de vereisten voor business excellence duidelijk te maken.
- Communicatie en publicatie van alle beste praktijken in organisaties.
- Het verbeteren van concurrentieposities.
- Erkenning geven aan bedrijven die 'business excellence' practiseren.

De zeven bovengenoemde kwaliteitscriteria van het Baldrige-excellencemodel fungeren als leidraad en worden toegepast op alle facetten van de organisatie omdat kwaliteit meer is dan slechts de kwaliteit van het eindproduct. Het gaat om de kwaliteit van het volledige organisatieproces waarbij iedereen in een bedrijf verantwoordelijk is voor kwaliteit of dat nu producten, processen of diensten betreft. Daar moet management bij betrokken en committed zijn evenals alle medewerkers, leveranciers en klanten. De zeven criteria zijn gebaseerd op de volgende elf principes, core values, kernwaarden ofwel richtinggevende waarden:

- Visionair leiderschap.
- Klantgerichte excellence.
- Lifelong learning door individuelen en de organisatie.
- Waardering voor medewerkers en partners.
- Flexibiliteit, snel reageren en inhaken op veranderingen.
- Toekomstgerichtheid.
- Het innovatief zijn.
- Het gebruik van nauwkeurige data, informatie en feiten.
- Aanvaarding van sociale verantwoordelijkheid (corporate social responsibility).
- Een sterke focus op resultaten.
- Gebruik van systemen en een systematische benadering binnen de organisatie.

(Wordt vervolgd)

Jan G. de Ruijter is bedrijfsconsultant op Aruba. Reacties: j.deruijter@yahoo.com

Fayol Model	Behavorial School/Koontz	Peter Drucker	Klassiek Model	McKensey 7-S	Baldrige TQM
Planning	Planning	Planning	Planning	Strategy	Strategy Planning
Organizing	Organizing	Organizing	Organizing	Structure	Customer Focus
Coordinate	Staffing	Motivating	Staffing	Staff	Workforce Focus
Command	Leading	Measuring	Leading	Man.Style	Leadership
Controlling	Controlling	Developing/people	Controlling	Skill	Measuring
			Motivating	Systems	Process Mgmt
				Shared/Values	Results

Figuur 1

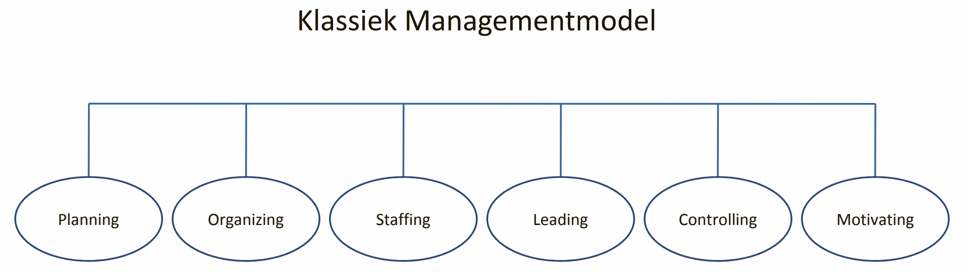

Figuur 2

Business Agenda

Curaçao

12 januari: Eco-vehicle seminar
De wereld verlegt de focus van fossiele brandstoffen naar meer duurzame middelen. De autoindustrie maakt langzaam maar zeker de omslag. Naar hybriden en elektrisch aangedreven voertuigen. Tijdens dit seminar kunt u kennis nemen van de laatste ontwikkelingen op dit gebied. Lokale en internationale sprekers uit onder meer de autoindustrie en de eco-energiebranche. Compleet met de mogelijkheid om een testrit te maken. Georganiseerd door Curaçao Business Council (BPM).
Tijd: 07.45 - 12.30 uur
Locatie: Hyatt Regency Curaçao
Meer informatie: info@bpmcuracao.com, tel. 736-9533.

23-25 januari: First Caribbean Game Theory Conference
De Faculteit der Technische Wetenschappen organiseert deze internationale speltheorieconferentie op de UoC. Een veertigtal reseachers uit 14 verschillende landen verzorgt gedurende deze drie dagen lezingen over diverse onderwerpen in de speltheorie. Een unieke gelegenheid om lezingen van internationale topresearchers te volgen en met deze researchers kennis te maken. Drie langere lezingen door de keynote sprekers: prof. dr. S.H. Tijs van Tilburg University, dr. T.S.H. Driessen van University of Twente en prof. dr. J. Filar van Flinders University in Australië.
Prof. Tijs is de stamvader van de speltheorie in zowel Nederland, Spanje als Italië. Tijs heeft tegen de 300 publicaties op het gebied van de speltheorie op zijn naam staan. Meer dan 40 personen hebben hun Ph. D. onder begeleiding van Tijs behaald. Dr. Driessen heeft tegen de 100 publicaties op het gebied van de speltheorie. Driessen heeft vele internationale conferenties op het gebied van de speltheorie georganiseerd, zowel in Nederland als in China en Taiwan. Prof. Filar schreef tegen de 100 publicaties. Hij combineert speltheorie met het ontwerpen en analyseren van klimaatmodellen. Hij is een Environmental Science and Engineering Fellow van de American Association for the Advancement of Science. Hij was directeur van het Centre for Industrial and Applied Mathematics (CIAM) van de University of South Australia en Director of Research van het Institute for Sustainable Systems and Technologies van de University of South Australia.

Meer informatie is te vinden op de website http://www.romali.org/conference%202012/index.html van de conferentie. Men kan ook naar de site van de Technische Faculteit gaan op de webpage van de UNA en op de banner van de conferentie klikken.

Business Happy Hour
TGI Monday!
Locatie: El Ron Cocktailbar, Roodeweg 86, Otrobanda (tegenover tankstation Colon).
Datum en tijd: Elke eerste maandag van de maand van 17.00 - 20.00 uur.
Dresscode: casual.
Tel: 661-8122

Aruba

Internationaal

16-26 januari 2012: Hotel School General Managers Program
Het General Managers Program (GMP) is een 10-daags evenement voor general managers van hotels en hun directe plaatsvervangers. De afgelopen 25 jaar ontving GMP meer dan 1200 deelnemers, afkomstig uit 78 landen.
Deelnemers krijgen een waardevolle connectie met een internationaal netwerk van 'elite' hoteliers vanuit het programma en een lidmaatschap van het uitgebreide netwerk van Cornell's afgestudeerden en meer dan 10.000 Hotel School-afgestudeerden. Het programma is het begin van een levenslange band met Cornell en zijn 'base of knowledge' en relaties.
Locatie: Statler Hotel, United States - Ithaca, NY
Contact: Het kantoor van Executive Education, tel. (USA) 607 255-4919, email: exec_ed_hotel@cornell.edu

22-24 januari: Caribbean Marketplace 2012
Caribbean Marketplace is het toonaangevende marketingevenement van de Caribische hospitality-industrie. Twee dagen van - vantevoren vastgelegde - zakelijke ontmoetingen en besprekingen waar kopers en verkopers gematcht worden. Vertegenwoordigers van vele branches afkomstig uit talloze landen zijn aanwezig.
Locatie: Atlantis Paradise Island, Bahamas
Meer informatie: http://www.caribbeanhotelandtourism.com/Marketplace.php

26-27 januari: The Green Convention of the Americas
Locatie : Miami Beach Convention Center
Contact : http://www.miagreen.com

6-8 februari 2012: Trinidad & Tobago Energy Conference
Conferentie, workshops en beurs.
Locatie: Hyatt Regency Trinidad
Meer informatie: www.ttenergyconference.org

9-10 februari: Sustainability Conference
CGA-evenement met onderwerpen zoals klimaatverandering, armoedebestrijding en 'groene economie'.
Hilton Barbados, Needhams Point, St. Michael
Meer informatie: cga-caribbean.org

15-18 februari: World Organic Trade Fair
Location: Nuremberg, Germany
http://www.biofach.de/en

24-26 april 2012: Caribbean Hotel and Tourism Investment Conference (CHTIC)
De 16e aflevering van de conferentie. CHTIC is het enige evenement in zijn soort in de regio, niet bedoeld voor profit organizations, en alle fondsen worden geherïnvesteerd in de regio en komen ten goede aan de Caribische toeristenindustrie. Er zijn mogelijkheden om te netwerken en een-op-een ontmoetingen met sleutelfiguren uit de hospitality-wereld te hebben.
Rond de 400 afgevaardigden, afkomstig uit 23 Caribische landen, de VS en Groot-Brittannië, nemen deel aan de jaarlijkse CHTIC.
Meer informatie: www.caribbeanhotelandtourism.com

De Business Agenda verschijnt wekelijks in de Ñapa. Informatie over zakelijke evenementen, zoals symposia, lezingen, trainingen en conferenties, zowel op Aruba, Bonaire als op Curaçao, is welkom op napa@amigoe.com.

Communicatie

'Effectieve sprekers'

Is goed kunnen spreken aangeboren of aangeleerd? Volgens de schrijver van 'The 7 Principles of Public Speaking' en communicatiecoach Richard Zeoli, zijn er zeven basisprincipes waar elke goede spreker zich aan houdt.

Tekst: Bob Harms

Bob Harms is communicatie-adviseur

1. Doe niet te hard uw best
Mensen luisteren het liefst naar iemand die zowel ontspannen en op zijn gemak als interessant is. Tijdens onze normale gesprekken gaat dit meestal automatisch, maar zodra we voor een publiek staan verandert dat. We richten ons op de toehoorders in plaats van op de inhoud van de speech. Om een goede spreker te zijn, moet u dat precies andersom doen: focus op uw speech, niet op uw publiek. Spreek op dezelfde manier als u zou doen als u in gesprek zou zijn met één of twee mensen. Wees uzelf en de rest gaat vanzelf.

2. Maak u niet druk om foutjes
Zelfs de meest ervaren spreker maakt zo nu en dan een fout. De enige die zoiets kan schelen bent u, de spreker zelf. Zoveel aandacht besteden anderen namelijk niet aan u. De meeste mensen horen in feite slechts 20 procent van uw boodschap, de overige 80 procent visualiseren ze voor zichzelf. Als u een fout maakt, merkt uw publiek dat dan ook zelden op, helemaal niet als u gewoon doorgaat met uw speech. Stop niet en verontschuldig u niet, dit alleen als u werkelijk een enorme blunder maakte. Zolang uw publiek niet meeleest met uw toespraak, valt het niet op dat u een woord oversloeg of een verkeerde naam noemde. Bovendien: iedereen maakt fouten, dat maakt u menselijk. En uw publiek is meer geïnteresseerd in een echt mens dan in een robot.

3. Visualiseer
Succesvolle mensen zijn goed in visualiseren. Verkopers zien voor zich hoe ze de verkoop sluiten, managers zien voor zich hoe ze nieuwe markten aanboren, atleten zien voor zich hoe ze als eerste over de streep komen. De beste manier om uw angst te overwinnen is door uw speech in uw hoofd te oefenen. Besteed een half uur per dag aan het visualiseren van de presentatie die u binnenkort moet geven. Doe dit zo gedetailleerd mogelijk. Zie uzelf op dat podium staan. Voel u ontspannen en op uw gemak. Zie uzelf de hele toespraak houden en hoe positief uw publiek reageert. Zodra u de presentatie daadwerkelijk moet houden, is uw geest zo geprogrammeerd dat dit bekend terrein is. U zult zich veel relaxter en zelfverzekerder voelen.

4. Oefen, oefen, oefen!
Om ergens goed in te worden, moet u oefenen. Dat geldt voor alles. U kunt uw toespraak opnemen of oefenen voor vrienden of collega's. Oefen elke dag, een paar keer per dag. Zo kent u de inhoud uit uw hoofd. Samen met visualiseren is dat de beste manier om uw angst te overwinnen en het zelfvertrouwen te kweken dat nodig is om voor die groep te gaan staan.

5. Maak het persoonlijk
Ongeacht het onderwerp reageren mensen het best op sprekers die een persoonlijke boodschap brengen. Grijp elke kans aan om uw toespraak te verlevendigen met voorbeelden uit de praktijk. Mensen horen graag over andere mensen, over succes, over drama's, over grappige situaties. Maak daar gebruik van. Indien mogelijk, praat dan ook over uzelf. Niet alleen voelen uw luisteraars zich dan verbonden met u, u zult zich veel relaxter voelen. Tenslotte weet u nergens zoveel van als van uzelf.

6. Inspireer
Spreek over uzelf, maar ga uit van uw publiek. Uw toehoorders moeten iets aan uw toespraak hebben: ze moeten er iets van opsteken, motivatie opdoen of gewoon vermaakt worden. Houd dit constant in uw achterhoofd tijdens uw voorbereiding. Vraag uzelf steeds af of uw publiek iets heeft aan wat u zegt. Kom tegemoet aan de behoeftes van uw toehoorders. Bijkomend voordeel: u bent minder bezig met uzelf en dat haalt de druk van de ketel.

7. Houd het kort
Minder is vaak meer. Heeft u na een presentatie ooit iemand horen verzuchten dat hij wilde dat de spreker langer aan het woord was geweest? Verras uw publiek en blijf net iets korter aan het woord dan men verwacht. Geef uw publiek na afloop liever het gevoel dat ze wilden dat u nog even door was gegaan, dan dat ze blij zijn dat u eindelijk uw mond houdt.

Reacties: bobharms1@gmail.com

Boeken

Generatie Z

De tijd van Babyboomers, Generatie X en Generatie Y is voorbij. De nieuwe 'Generatie Z' stormt aan en stroomt in 2020 de werkvloer op.

Deze generatie is geboren in een tijdsgewricht waarin de verregaande aanwezigheid van digitale technologie de norm is. Dit in tegenstelling tot alle voorgaande generaties, die, in meer of mindere mate, zijn opgegroeid in tijden waarin we gebruik moesten leren maken van digitale

technologie. Generatie Z groeit op in een digitale wereld waarin technologische revoluties de gewoonste zaak van de wereld zijn. Het is een generatie die altijd en overal online is, een generatie voor wie sociale media geen ontdekking zijn, maar een noodzaak.

Jos Ahlers en René C.W. Boender beschrijven in hun spraakmakende boek de opkomst van deze onstuitbare, digitale generatie. Op basis van nieuw onderzoek wagen zij zich aan een voorspelling van het gedrag van deze hele nieuwe generatie. Een generatie die altijd en overal online is. Voor wie sociale media geen ontdekking, maar een noodzaak zijn. Wat zijn hiervan de consequenties op maatschappelijk gebied?
Het resultaat van hun onderzoek is een baanbrekende en totale inzage hoe Generatie Z denkt: over geloof, sport, ouders en ouder worden, de zorg, lust en liefde, de pil, extremisme, tolerantie en meer.

Dr. Jos Ahlers (1963) begon zijn carrière aan de Universiteit van Amsterdam. Na zijn overstap naar Y&R Amsterdam werd hij verantwoordelijk voor de introductie van BrandAsset Valuator, het grootste onderzoek naar merken en consumenten ter wereld. In zijn loopbaan als strateeg adviseerde hij talloze bedrijven en instellingen op het gebied van positionering en communicatie.

René C.W. Boender (1958) is al ruim tien jaar een veelgevraagde spreker. Hij treedt op over de hele wereld met zijn 'verras, verander en verover' keynote. Iedere keer weer weet hij zijn publiek te raken en op weg te gaan naar meer (zakelijk) geluk. Op uitnodiging adviseert hij als brain agent, innovatiefuturist en trendteller grote internationals en CEO's, en geeft hij gastcolleges op universiteiten. In maart 2011 publiceerde hij Great to Cool; Brain candies met een bite, een regelrechte bestseller. Over de 3'12' E-wet, de nieuwe Roi-opvatting en zaken doen met meer fun op weg naar Business Happiness.

Jos Ahlers en René Boender maken nu als keynote speaker furore op (internationale) podia en geven met dit boek de input die nodig is om Generatie Z serieus te nemen. Want voor je het weet is het zover.

Titel: Generatie Z, ken ze, begrijp ze en inspireer ze voor een beter leven.
Auteurs: Jos Ahlers, René C.W. Boender
Bertram + de Leeuw Uitgevers BV
EAN: 9789461560254

Energie

Schaliegas verandert machtsverhoudingen in de wereld

Landen die altijd afhankelijk zijn geweest van de import van olie en gas, kunnen in de nabije toekomst zelfvoorzienend worden op het gebied van aardgas. De olieproducerende landen van de OPEC krijgen daardoor minder invloed.

Van schaliegas, een gas dat gewonnen kan worden uit gesteente, zouden wel eens veel grotere voorraden op onze planeet kunnen bestaan dan van het conventionele aardgas, zegt de Amerikaanse Energy Information Administration (EIA).

De EIA stelt ook dat schaliegas rijkelijk aanwezig is op plaatsen die voorheen afhankelijk waren van import. China, de Verenigde Staten en Argentinië voeren de lijst aan, gevolgd door Zuid-Afrika, Australië, Polen, Frankrijk, Chili, Zweden, Paraguay, Pakistan en India. Ook in Nederland wordt momenteel onderzoek gedaan naar de veiligheid van de winning van schaliegas en de mogelijke gevolgen voor het milieu.

Nieuwe allianties
"Het wereldwijde energieschaakbord is aan het veranderen en de markten zullen zich daar opnieuw moet moeten afstemmen", zegt Luis Alberto Terrero, hoofd van de Venezolaanse Vereniging van Gasbewerkers (AVPG). "Landen die nooit eerder zoveel energie ter beschikking hadden, kunnen zelfvoorzienend worden en misschien zelfs exporteren."
Als er meer gas beschikbaar komt, "worden fossiele brandstoffen goedkoper en zal de groei van alternatieve energiebronnen vertragen", zegt Terrero. Hij verwacht de komst van nieuwe allianties, investeringen en handelsnetwerken.

De grootste voorraden van conventioneel gas zijn momenteel te vinden in Rusland, Iran, Qatar, Saoedi-Arabië en Turkmenistan. De grootste voorraden schaliegas zijn volgens de EIA te vinden in China, de Verenigde Staten, Argentinië, Mexico, Zuid-Afrika en Australië.

Milieuvervuilig
"Schaliegas is in deze eeuw tot nu toe de grootste innovatie op energiegebied, qua schaal en impact", zegt analist Daniel Yergin, auteur van een 'The Prize: The Epic Quest for Oil, Money and Power'. Een derde van alle gas dat in de VS geproduceerd wordt, komt al uit schaliegasreserves, zegt hij.

Schaliegas wordt gewonnen via een proces waarbij onder hoge druk water, zand en chemicaliën in de bodem worden gepompt, het zogenoemde 'fraccen'. Daarbij wordt veel water gebruikt en er kan ook seismische activiteit ontstaan. Het afvalwater kan mogelijk vervuiling van het grond- en oppervlaktewater veroorzaken.

Het onderzoek naar de winning van niet-conventioneel gas moet daarom samengaan met technologieën die het watergebruik en andere schadelijke effecten kunnen verminderen.

De hoge olieprijzen moedigen bedrijven aan om te zoeken naar niet-conventioneel gas en bijvoorbeeld schalie-olie. "Er komen meer fossiele brandstoffen beschikbaar in de toekomst. Olie en gas maken nu 80 procent uit van de wereldwijde energiemix, en die brandstoffen zullen nog decennialang blijven domineren", zegt Kenneth Ramírez, hoogleraar geopolitiek en energie aan de Centrale Universiteit van Venezuela.

Opkomende landen
Ramírez verwacht grote geopolitieke effecten als gevolg van de ontdekking van schaliegas en andere soorten niet-conventionele fossiele brandstoffen. "Een van de eerste effecten is dat de invloed van de Organisatie van Olie-Exporterende Landen (OPEC) op de wereldwijde energiemarkt zal afnemen, omdat de grootste vondsten gedaan zijn buiten de OPEC-landen."

Tegelijkertijd, zegt Ramírez, zal Rusland proberen zijn positie als wereldspeler op het gebied van energie proberen te handhaven. Canada zal een grote oliemacht worden en de Verenigde Staten worden minder afhankelijk van het Midden-Oosten.

Hetzelfde kan gezegd worden van opkomende landen zoals China, India, Zuid-Afrika en Brazilië, die zelf beschikking krijgen over gas.

In Latijns-Amerika worden de productie in Bolivia en Trinidag en Tobago, of de offshore-projecten van Venezuela, op lange termijn minder belangrijk. In de Noord-Mexicaanse staat Coahuila en in de Zuid-Argentijnse provincie Neuquén zijn al succesvolle proefboringen geweest naar schaliegas en -olie.

MKB

Voorspellingen voor 2012

‘Heel nieuw tijdperk’

Dit is de tijd van het jaar waarin we voorspellingen doen voor de ontwikkelingen op technologisch gebied in 2012. Nu weet iedereen wel dat ontwikkelingen op het gebied van internet, telecommunicatie en computertechnologie elkaar bijzonder snel opvolgen, wat het doen van voorspellingen tot een onzekere zaak maakt. Maar gelukkig is er ook een aantal gebeurtenissen waarvan we al met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid weten dat ze plaats zullen vinden, zoals de beursgang van Facebook die in de eerste helft van 2012 wordt verwacht. In dit artikel zetten we de voorspellingen voor 2012 die ons het meeste aanspreken in verband met internet en computertechnologie op een rijtje.

Tekst: Stimul-IT

Facebook
Zoals reeds vermeld maakt Facebook na zeven jaar in 2012 naar verwachting de gang naar de beurs. De verwachting is dat Facebook ten tijde van de beursgang vele records zal breken en dat de waarde van het bedrijf twee maal die van Hewlett-Packard en vier maal die van Dell zal zijn.
Ook wordt voorspeld dat Facebook in 2012 1 miljard (1.000.000.000) gebruikers zal hebben.

Apple
Na het onfortuinlijke overlijden van Steve Jobs vorig jaar kijkt iedereen met zo mogelijk nog meer aandacht naar de verrichtingen van Apple. De verwachting is dat na de iTunes, iPod, iPhone en iPad, met ‘Apple TV’ in 2012 de televisie aan de beurt zal zijn. Natuurlijk wordt er ook vol verwachting uitgekeken naar de iPad 3 en de lancering van de nieuwe iPhone, door velen op korte termijn verwacht. Aan de andere kant heeft de Saxo bank in haar publicatie van ‘Outrages Predictions’ voor 2012 de voorspelling opgenomen dat de beurswaarde van Apple in 2012 zal halveren.

Tablets
2011 Kan met recht ook het jaar van de tablet genoemd worden. Niet alleen de populaire iPad, maar ook de lancering van talloze concurrerende tablets, deed veel stof opwaaien. Bij de meestbesproken tablets van 2011 hoorden ongetwijfeld de iPad 2, de HP touchpad tablet, die voor 99 dollar in de uitverkoop werd gedaan, de Samsung Galaxy, de Blackberry Playbook en Amazon’s Kindle Fire. Volgende week vindt in Las Vegas de jaarlijkse toonaangevende 2012 Consumer Electronics Show plaats en de verwachting is dat daar veel Android 4.0 tablets zullen worden gepresenteerd. Ook wordt daar de presentatie van color e-ink readers verwacht. Dit laatste is vooral interessant voor iedereen die wel eens heeft geprobeerd zijn iPad in het felle zonlicht te lezen en die het lezen van een tijdschrift op een zwart-witte e-reader nogal vindt tegenvallen.

Zakelijk computer- en internetgebruik
Het gerenommeerde Gartner voorspelt de tien technologietrends die in het komende jaar de infrastructuur van bedrijven het meeste zullen beïnvloeden. Daarvan bieden virtualization, de ontwikkeling van sociale media, energie-efficiency en cloud computing talloze mogelijkheden. Ook veel mogelijkheden voor Curaçaose bedrijven biedt de opkomst van ‘Context aware apps’, waarbij een unified communications environment wordt benut data van sociale netwerken en mobiele apparaten te combineren en er gebruik van te maken. Dit onderwerp is direct gelinkt aan nr. 7 in de lijst van Gartner: ‘Consumerization’: de ontwikkeling van nieuwe apps om aan de behoeften van de mobiele gebruiker te voldoen.
Vanuit verschillende bronnen wordt voorspeld dat medewerkers van bedrijven steeds vaker hun bedrijfstoepassingen op mobiele toestellen willen gebruiken, en dus zullen softwareontwikkelaars hier voortaan rekening mee moeten houden. Dit maakt ook het belang van security steeds groter, zeker als u bedenkt dat er ook voorspellingen worden gedaan over de opkomst van malware (virussen, spyware en dergelijke) voor android-toestellen en dat volgens weer een andere bron reeds 50 procent van de usb sticks in de wereld met virussen besmet is.

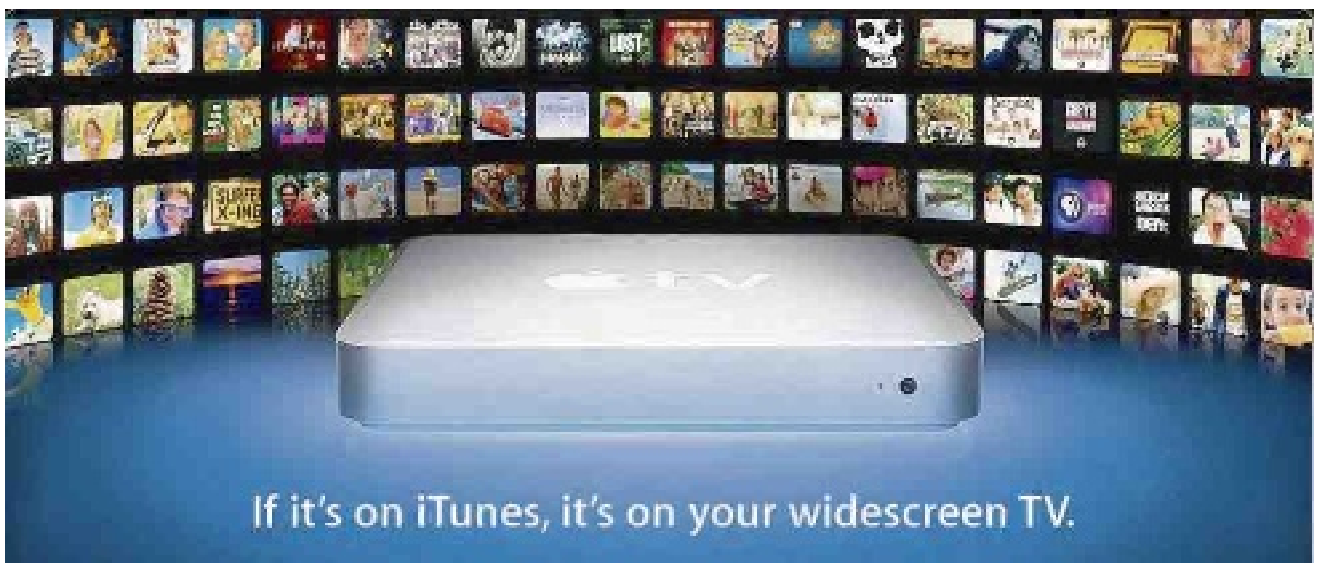

Het einde der tijden
Natuurlijk kunnen wij het niet nalaten ook even mee te doen aan alle ophef die gemaakt wordt over de zogenaamde voorspelling van de Maya’s dat in 2012 de wereld zal vergaan. Het lijkt er echter op dat de paniekzaaiers het niet helemaal goed begrepen hebben: de wereld zal niet vergaan, er zal alleen een ander tijdperk beginnen. Vanuit technologisch oogpunt vinden wij het dan wel weer opvallend dat de Maya’s blijkbaar het volgende hebben voorspeld: In 2012 zullen we over een heel nieuwe technologie beschikken die verder gaat dan datgene wat we nu kennen...

Wilt u meediscussiëren over de voorspellingen van 2012 of uw eigen voorspellingen toevoegen? Reageren kan via info@stimul-it.com of via Facebook of Twitter.

Meer informatie over de voorspellingen in dit artikel:
www.pcmag.com
www.gartner.com
www.tweeduizendtwaalf.nl
www.psfk.com
www.saxobank.com

Toerisme

Jamaica

Witte zandstranden worden weggevreten

De Jamaicaanse autoriteiten proberen het beroemde Negrilstrand te redden van de gevolgen van slecht beheer en chaotische bouwprojecten. Het plaatselijke ecosysteem is daardoor aangetast en het beroemde strand wordt weggevreten.

Uit studies blijkt dat in de afgelopen pakweg veertig jaar, Negril meer dan 55 meter strand is kwijtgeraakt. Het Negrilmoeras, dat in de jaren vijftig door de regering werd gedraineerd om extra landbouwgrond te verkrijgen, staat geregeld in brand waardoor de ooit slaperige stad verstikt wordt door de rook van smeulend veen.

Het Nationale Bureau voor Milieu en Planning (NEPA), dat verantwoordelijk is voor het beheer en de bescherming van de 1022 kilometer lange kustlijn van het eiland, is begonnen met het aanplanten van nieuw zeegras en mangroven in Negril, Montego Bay en Portland Bight. Het bureau stelt dat deze gebieden hebben ernstig hebben te lijden onder de schadelijke gevolgen van de grootschalige verwijdering van de kustvegetatie.

Veerkracht
Het herplanten is een van de activiteiten om de verwoesting van de ecosystemen, die cruciaal zijn voor het bewaren van de stranden van Negril, een halt toe te roepen, zegt projectmanager Mary Gooden.

Het herstelproject wordt deels gefinancierd door de Europese Unie (EU), die er 4,13 miljoen euro voor beschikbaar stelde. Het is de bedoeling alternatieve inkomstenbronnen te genereren voor mensen wiens activiteiten nu een negatieve impact hebben op de omgeving. Daarnaast moet de veerkracht hersteld worden van Negril en andere kwetsbare kustgebieden, zodat ze natuurlijke bedreigingen beter aankunnen.

Het Negrilstrand.

Krachtiger
Gooden, die werkt voor het Planningsinstituut van Jamaica dat de activiteiten om de klimaatverandering te verzachten coördineert, verwacht dat herstel van de draslanden het ecosysteem krachtiger zal maken. Gezonde draslanden breken de golfkracht en minimaliseren de impact ervan op de kust.

De wereldberoemde witte zandstranden trekken zich al tientallen jaren terug. De problemen worden verergerd door nietduurzame visserij en het verwijderen van mangroven om plaats te maken voor hotels of om materiaal te leveren voor houtskool en de productie van fuiken.

Rapport
In het rapport Staat van het Milieu (SOE) uit 2010 staat dat er tussen 2007 en 2010 2560 nieuwe hotelkamers bij kwamen. Montego Bay en Negril lopen op kop, met respectievelijk 29 en 12,8 procent van de nieuwe hotelkamers.

Het snelle verlies van het zand komt volgens milieuwetenschappers voort uit een combinatie van ongunstige weersomstandigheden, het verlies van mangroven, verbleking van koralen en slecht geplande infrastructuurontwikkeling. De wijdverbreide vernieling van zeegras zou het verlies van zand versnellen.

Hippies
In 2008 schatte consultancybureau Smith Warner de herstelkosten voor de stranden van Negril tussen 15 en 19 miljoen euro. Een enorm bedrag voor een land dat diep in de schulden zit.

Jamaica heeft het herstel van Negril tot prioriteit verheven en gebruikt nu geld uit het VN-Aanpassingsfonds voor de herstelwerkzaamheden.

Het ongeveer 11 kilometer lange strand, dat wereldberoemd werd gemaakt door “bloemenkinderen” van de hippiegeneratie, brengt jaarlijks iets meer dan 25 procent van alle inkomsten uit toerisme binnen.

In 2010 was het toerisme op Jamaica naar schatting goed voor 20 procent van het bruto binnenlands product (bbp) van het land.

‘Wintertuin met werelds ontbijt’

Om half vijf ‘s ochtends begint de breakfastploeg van Grand Hotel Krasnapolsky aan de Dam in Amsterdam. Een team van bijna twintig man draait in de monumentale Wintertuin een ontbijt, dat behoort tot de beste van Nederland. De samenstelling van het ontbijt verandert door de tijdgeest: niet alleen Nederlanders, ook internationale gasten stellen andere eisen.

De vloer van witte en zwarte marmeren tegels geeft de Wintertuin een extra chique uitstraling.

Tekst en foto’s: Marius Bremmer

‘S Ochtends staat er een rij hongerige hotelgasten voor de Wintertuin. “Het aantal ontbijters kan variëren van tweehonderd tot wel zeshonderd”, zegt Patrick Wolffenbuttel (36), food and beverage manager van Krasnapolsky. “Het is een uitdaging om in deze entourage een ontbijt neer te zetten waar alle nationaliteiten en alle religies wat van hun gading vinden. Onze bacon is zelfs gemaakt van rundvlees.”

Bossen mint

Wolffenbuttel benadrukt dat hij steeds scherp aan de wind moet zeilen; het is geen buffet voor bunkeraars. “We zien in Nederland de broodcultuur steeds veeleisender worden, daar spelen we op in. Ook voor de Angelsaksische markt moeten we steeds broeden op nieuwe eiergerechten. En dan de koffie: met de komst van ketens als Starbucks wordt onze gast steeds kritischer.” Schonken obers eerst aan tafel filterkoffie, nu kan de gast zelf expresso maken. Ook thee wordt trendy: “Verse mint gaat er hier dagelijks bij bossen doorheen.”

Het glazen dak en de spiegels - midden in een massief hotelcomplex - geven een overweldigend gevoel van ruimte en licht. De vloer van wit en zwart marmeren tegels is top. Wanddecoraties verbeelden handel, wetenschap en kunst. In het midden van de zaal staat daar dat ontbijtbuffet, versierd met orchideeën. De keus is overvloedig: bubbeltjeswijn, alle variaties vaste en vloeibare kaas, vele vlees- en vissoorten, alle denkbare soorten cereals, yummi yoghurts, vers fruit, bijzonder brood en zelfs een sapcentrifuge voor groenten. Het buffet is niet alleen gezegend met culinaire benedict eieren, maar ook met een goedlachse kok voor het eenvoudige handwerk. “Een omeletje, meneer? Een gebakken eitje met hele of kapotte dooier?” Hij houdt intussen het oog op de glimmende warmhoudschalen met gekookte eieren, roerei, uitgebakken ontbijtspek, worstjes en gebakken aardappels. “Daar zijn niet alleen Amerikanen dol, daar komt de hele wereld voor bij me langs.”

Wolffenbuttel werkt intussen aan een nieuw ontbijtconcept. “Wij zijn onderdeel van de Spaanse groep ‘NH Hotels’. De wereldwijde slogan van NH is ‘wake up to a better world’. We gaan over op biologische producten. Zelfs onze hagelslag komt dan van ‘eerlijke’ chocola. Ook kiezen we straks voor rosbief van Nederlandse koeien, ook al is de Nieuw-Zeelandse variant per kilo een paar euro goedkoper.”

Wereldtentoonstelling

Krasnapolsky domineert dan wel de Dam, toch kennen weinigen dit paradepaardje van Nederlands hotellerie van binnen. Achter de eenvoudige jaren 50-gevel schuilt een enorm complex met bijna vijfhonderd hotelkamers, volledig gemeubileerde appartementen, restaurants en een vergadercentrum. Wat wel zichtbaar is: op de stoep van ‘Kras’ - zoals Amsterdammers hun hotel liefkozend noemen - heet een conciërge met hoge hoed de gasten welkom. De draaideur lijkt altijd in beweging.

In de lounge van het hotel hangen portretten van de oprichters Adolph Willem Krasnapolsky en Johanna Volmer. In de tweede helft van de 19e eeuw piekt de wereldeconomie. Het Duitse immigrantenechtpaar grijpt in de horeca haar kansen. Ze blinken uit in biefstukken en karbonades en voor een paar honderd pannenkoeken per dag draait Johanna haar hand niet om. Krasnapolsky koopt aanpalende paalwoningen en krotten en als in 1883 de Wereldtentoonstelling naar Amsterdam komt telt het hotelgedeelte al zeventig kamers. Daarna volgt een reeks van bouwen, breken en renoveren. Na de Tweede Wereldoorlog wordt het hotelcomplex - met Marshallhulp - doorgetrokken van de Warmoesstraat naar de Dam.

Adolph en Johanna bedenken in 1880 een voor die tijd unieke binnentuin met palmen, cactussen, spiegels en wandschilderingen. De bijzondere glas- en staalconstructie baart opzien in heel West-Europa. Dagblad De Amsterdammer meldt opgewonden: ‘Alles stroomt erheen om te zien en te bewonderen. Alles is idyllisch verlicht door honderden gaslampen en gekoeld door een stoom aangedreven airconditioning’. Ook nieuw voor die tijd zijn kamerbreed tapijt, huistelefoon, CV, warm en koud stromend water en eiken parket in de openbare ruimtes. Bediening en kaarsen op de kamer zijn inclusief.

De food and beverage manager is trots op zijn Wintertuin. “Er zijn hier tot wel honderd feesten en partijen per jaar. Hier is de politieke partij D’66 opgericht, met Hans van Mierlo in de hoofdrol, hier vierden Willem-Alexander en Maxima hun bruiloft. Was de Wintertuin aan de voorkant van het gebouw geweest, dan was het veel meer een publiekstrekker geweest. Maar goed, iedereen is dus welkom aan het ontbijt!”

Prijs ontbijtbuffet: 28,50 euro
Kamerprijzen vanaf 159 euro per nacht
www.nh-hotels.nl/NHKrasnapolsky

De pannenkoeken van Johanna Volmer vlogen de deur uit.

Achter de relatief eenvoudige jaren 50-gevel van Kras, zoals Amsterdammers het hotel liefkozend noemen, schuilt een uitgestrekt hotelcomplex.

Ambachtelijke kok voor het eenvoudige handwerk.

Patrick Wolffenbuttel bij het voormalige ketelhuis van Krasnapolsky: “Vanuit hier werd de Wintertuin verwarmd en gekoeld.”

Adolph Krasnapolsky: geslaagd immigrant.